

Årsrapport 2022

**Årsregnskapene skal endelig godkjennes i
foretaksmøte juni 2023**

Dato: 01.03.2023
U.off: Åpen, fra 1. april 2023
Dok.nr: 2023/181
Godkjent av: Roy Vardheim

Innhold

1	LEDERS BERETNING	3
2	INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	5
2.1	Ledergruppen ved utgangen av 2022.....	5
2.2	Tverrgående team	5
3	ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER.....	8
3.1	CLIMIT-Demo.....	8
3.2	Gevinstrealisering og markedsutvikling	12
3.3	Prosjektoppfølgning Langskip.....	14
3.4	Eieroppfølging av TCM	18
4	EFFEKTIV DRIFT.....	21
5	STYRING OG KONTROLL AV VIRKSOMHETEN	22
5.1	Bærekraft.....	22
5.2	Risikovurderinger	23
6	VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER.....	25
7	ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP	27
7.1	Styrets årsberetning	27
7.2	Årsregnskap Gassnova.....	33
7.3	Revisjonsberetning Gassnova.....	45
8	ÅRSREGNSKAP TCM ASSETS AS	48
8.1	Årsregnskap TCM Assets AS	48
8.2	Revisjonsberetning TCM Assets AS	58
9	ÅRSREGNSKAP FOND FOR CO ₂ -HÅNDTERING	61
9.1	Ledelseskomentarar Fond for CO ₂ -håndtering	61
9.2	Årsregnskap Fond for CO ₂ -håndtering	62
9.3	Revisjonsberetning Fond for CO ₂ -håndtering	69

1 LEDERS BERETNING

En av de viktigste milepælene under årets Langskiptokt nådde vi 29. juni. Da inngikk Olje- og energidepartementet (OED) og Hafslund Oslo Celsio en avtale om statlig støtte til CO₂-fangst og -lagring (CCS). Ved Klemetsrud behandles restavfall fra husholdninger og næringsavfall. CCS-anlegget vil fange inntil 400 000 tonn CO₂ årlig og blir verdens første i sitt slag.

Karbonfangstprosjektet på Klemetsrud viser hvordan storbyer best kan håndtere avfall som ikke skal eller kan gjenbrukes eller resirkuleres. Med støtten til prosjektet forventer OED blant annet at prosjektet gir læringseffekter til etterfølgende avfallsanlegg.

Ved utgangen av 2022 var Norcem i stor grad ferdig med rivning av gammelt anlegg i Brevik, og har startet installasjonsarbeidene der. På sin side har Northern Lights (NL) ferdigstilt grunnarbeidene i Øygarden og åpnet besøkssenteret. Dessuten er boring av landtunnel for rørledning og to offshore-brønner gjennomført. Etter avtaleinngåelsen med OED i juni har Hafslund Oslo Celsio startet realiseringen av sitt prosjekt. Gassnova vurderer prosjektet på Klemetsrud som umodent til å være i en gjennomføringsfase. Ut over i 2023 vil vi følge utviklingen på Klemetsrud med særlig oppmerksomhet.

Sammen med industripartnerne Norcem, Hafslund Oslo Celsio og Northern Lights skal Gassnova dele CCS-kunnskap og erfaringene vi får fra Langskip-prosjektet – nasjonalt og internasjonalt. Parallelt driver Gassnova kompetansebygging for kostnadseffektive og fremtidsrettede løsninger for CO₂-håndtering.

Vi tilrettelegger for verdiskapende samarbeid i industrien, og mellom industri og myndigheter. Gjennom året har Gassnova hatt spesielt fokus på de øvrige virkemiddelaktørene i Norge, og på samhandlingen med dem.

Med utviklingen av Langskip kan Norge tilby en unik læringsarena for europeiske CCS-prosjekter under utvikling. Gjennom hele 2022 har Gassnova, OED og industriaktørene ønsket velkommen til delegasjoner fra europeiske myndigheter og næringsliv. Med dem har vi delt kunnskap gjennom møter, presentasjoner og en rekke «safarier» til anlegg med CCS-relevans – på Klemetsrud, i Brevik og på Øygarden. Med urolighetene og energikrisen i Europa har Norge fått en viktig posisjon som kontinentets energilager. Klimateknologien som Langskip utvikler, vil spille en viktig rolle i Europa fremover.

1. desember overleverte Gassnova satsingsforslaget til OED om videreføring av Teknologisenteret på Mongstad (TCM). Etter 2023 går dagens deltakeravtale for TCM mellom staten og de industrielle eierne ut. Satsingsforslaget er utviklet i dialog med OED og deleierne. Sønderingene rundt TCMs videre eksistens fortsetter i 2023.

I kunnskapsvirksomheten Gassnova er medarbeiderne de viktigste garantistene for å løse oppdragene fra vår eier OED. Gassnova skal være en skolert, oppdatert og dedikert rådgiver på CCS-området, både i og utenfor landets grenser.

Vi har fortsatt å utvikle organisasjonen vår i 2022. Vi har styrket fokuset på organisasjonsutvikling ved å opprette en fast ressurs med fag- og prosessansvar på området, i tråd med målsettingene til Gassnovas styre og ledelsen i foretaket.

Med kompetente og motiverte medarbeidere på dekk i 2023 skal Gassnova optimalisere statens klimainnsats, næringsutvikling og verdiskapning i kjølvannet av Langskip. Sammen med OED og industriaktørene skal vi manøvrere det største klimaprojektet i norsk industri trygt videre – i et Norge og Europa preget av store utfordringer, men også mange muligheter.

---

2 INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Gassnova SF ble etablert som statsforetak i 2007 med foretaksmøtet som virksomhetens øverste myndighet. TCM Assets AS ble etablert som et heleid datterselskap av Gassnova SF i 2017. TCM Assets AS eier og leier ut testanleggene på Mongstad. Gassnova SF hører inn under OED.

Foretaket er lokalisert i Porsgrunn. Gassnova skal ivareta statens interesser knyttet til fangst, transport og geologisk lagring av CO₂. Et hovedmål for foretakets arbeid er å fremme teknologiutvikling og kompetanseoppbygging for kostnadseffektive og fremtidsrettede løsninger for CO₂-håndtering. Foretaket hadde 36 ansatte per desember 2022.

2.1 Ledergruppen ved utgangen av 2022

- Roy Vardheim, administrerende direktør
- Ingveig Slettebø, leder Virksomhetsstyring
- Ingrid Sørsum Melaaen, leder Teknologiutvikling
- Tove Dahl Mustad, leder Gevinstrealisering og markedsutvikling

2.2 Tverrgående team

- Team CLIMIT, teamleder Kari-Lise Rørvik
- Team Eieroppfølging TCM, teamleder Svein Ingar Semb
- Team Prosjektoppfølging Langskip, teamleder Harald Anvik

Roy Vardheim går av med pensjon 30. juli 2023. Styret har ansatt Morten Henriksen som ny administrerende direktør i Gassnova. Han tiltrer 1. mai 2023.

Som statsforetak er Gassnova regnskapspliktig etter regnskapsloven. Kapittel 7 omhandler årsregnskapet for foretaket inkludert konsernregnskap. Kapittel 8 omhandler årsregnskapet for TCM Assets AS. Regnskapet er avlagt i tråd med god regnskapsskikk.

I tillegg til administrasjonstilskuddet som bevilges fra OED, har foretaket inntekter fra salg av tjenester til TCM. Det er redegjort nærmere for dette i årsregnskapet.

I tabellen under gis en presentasjon av utvalgte nøkkeltall (beløp i NOK):

	2022	2021	2020
1. Årsverk (årsnitt) / antall ansatte per 31.12	36,7 / 36	37,0 / 37	39,8 / 40
2. Samlet tildeling	3 576 984 764	2 233 570 703	424 350 000
Post 50, Fond for CO₂-håndtering ¹⁾	82 000 000	76 840 000	80 000 000
CLIMIT-Demo	82 000 000	76 840 000	80 000 000
Videreutvikling av TCM DA	-	-	-
Post 70, Gassnova SF (inkludert mva)	104 899 226	99 890 000	108 750 000
Administrasjonstilskudd	89 899 226	99 890 000	99 750 000
Bistand Fortums søknad til Eus innovasjonsfond	15 000 000		
Midler til måloppnåelse Langskip ex. mva ²⁾			9 000 000
Post 71, Forskningstjenester, TCM DA ³⁾	160 000 000	165 000 000	180 000 000
Post 72, Fullskala CO₂-håndtering ⁴⁾	3 390 085 538	2 056 840 703	235 600 000
3. Administrasjonstilskudd (ekskl. mva)	71 919 381	79 912 000	79 800 000
4. Lønnsandel av administrasjonstilskuddet	65,0 %	60,4 %	62,5 %
5. Lønnsutgifter per årsverk	1 273 959	1 305 388	1 253 478
6. Konsulentandel av adm.tilskudd	11,2 %	7,8 %	11,6 %
7. IKT-utgifter ⁵⁾	3 430 917	3 658 621	3 618 874
8. IKT-utgifter per årsverk	93 485	98 882	90 926
9. Utgifter til lokaler	3 374 359	3 506 601	3 678 570

1) For post 50 henvises til eget årsregnskap, se kap 8.

2) Beløpet i 2020 ble av Gassnova balanseført og utbetalt i 2021. 8 847 707 kroner ble utbetalt i 2021.

3) Post 71 Kjøp av forskningstjenester TCM DA blir rapportert direkte i statsregnskapet og fremkommer ikke i årsrapporten til Gassnova.

Per 31.12.2022 hadde Gassnova 7 459 327,50 kroner på bankkonto. Midlene er balanseført i statsregnskapet.

4) Post 72 gjelder bevilgning fra 2021 til Langskip.

5) Beløp inkluderer avskrivning av IKT-utstyr

Gassnova SF er tildelt midler over statsbudsjettet, kapittel 1840. Oppstillingen under viser årets administrasjonskostnader i foretaket, fordelt på kjerneområder. Fordelingsnøkkelen er beregnet ut fra faktisk arbeidede timer i henhold til ny struktur.

Beløp i 1000 NOK, netto ekskl. mva.

Administrasjon (kap. 1840, post 70)	2022	2021	2020
21 % Oppfølging Langskip	17 871	16 912	
35 % Teknologit utvikling *	29 433	27 382	
44 % Gevinstrealisering og markedsutvikling**	37 781	36 241	
Sum	85 085	80 535	82 900
herav henholdsvis **Team TCM	9 386	8 054	
og *Team CLIMIT	18 014	16 107	

I tillegg til administrasjonstilskuddet er det utbetalt midler til Gassnova for kjøp av forskningstjenester fra TCM (147,5 millioner kroner). Dette inngår direkte i statsregnskapet kapittel 1840, post 71 og er ikke en del av Gassnova SFs regnskap.

Videre er det overført midler til TCM Assets AS (12,5 millioner kroner). Dette inngår i konsernregnskapet til Gassnova SF. Samlet er det påløpt 160 millioner kroner på kapittel 1840, post 71.

Gassnova har utbetalt som forskudd totalt 3 390,1 millioner kroner til Langskip-aktørene i 2022. Av dette er 3 129,2 millioner kroner fakturert. Fordelingen på henholdsvis fangst, transport og lager er vist under.

Beløp i 1000 NOK, netto ekskl. MVA

Fullskala CO₂-håndtering <i>(kap 1840, post 72)</i>	2022	2021	2020
<i>Fangst</i>	<i>801 807</i>	<i>896 363</i>	<i>67 651</i>
<i>Transport og lager</i>	<i>2 588 279</i>	<i>1 160 477</i>	<i>203 699</i>
Sum forskuddsbetalt	3 390 086	2 056 841	271 350
<i>herav fakturerte kostnader</i>	<i>3 129 203</i>	<i>1 873 418</i>	<i>271 350</i>

3 ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

3.1 CLIMIT-Demo

CLIMIT er et samarbeid mellom Gassnova og Norges Forskningsråd. Gassnova har det overordnede koordineringsansvaret og leder programsekretariatet. CLIMITs programstyre – som er oppnevnt av OED – vedtar programplaner, utlysningstekster og tilsagn om tilskudd etter innstilling fra Gassnova og Norges forskningsråd. Det ble holdt fem ordinære programstyremøter i 2022. To styremedlemmer i programstyret ble erstattet, og tre gikk inn i en ny toårsperiode.

CLIMIT-Demo skal gi økonomisk støtte til utvikling og demonstrasjon av teknologier for CO₂-håndtering og bidra til å nå målene i oppdragsbrevet.

*3.1.1 «Utvikle kunnskap, kompetanse, teknologi og løsninger som kan gi viktige bidrag til kostnadsreduksjoner og bred internasjonal utbredelse av CO₂-håndtering»
«Utnytte nasjonale fortrinn og utvikling av ny teknologi og tjenestekonseppter med kommersielt og internasjonalt potensial»
«Bidra til å utrede karbonfangst ved avfallsforbrenningsanleggene i Trondheim, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Tromsø og Fredrikstad»
Oppdragsbrevet 2022*

Regelverket til CLIMIT-Demo og programplanen utgjør underlaget for programstyrets vedtak for hvert enkelt prosjekt. Gjennomføringen av prosjektenes planlagte leveranser blir fulgt opp av sekretariatet gjennom hele prosjektperioden. Støtten betales ut etterskuddsvis mot godkjente leveranser fra prosjektene.

3.1.2 Prosjektporteføljen av aktive prosjekter

Nedenfor er tallgrunnlaget for den aktive prosjektporteføljen kort beskrevet. Deretter følger en presentasjon av utvalgte prosjekter med vekt på relevans for programplanen og de mest sentrale bidragene til teknologiutvikling, kompetanseutvikling, kommersialisering og internasjonal spredning. Kostnadsreduksjoner og ytelsesforbedringer i kjeden er også med her.

Prosjektporteføljen 2022 startet med 57 prosjekter med en total budsjetttramme på 653 millioner kroner, inkludert CLIMIT-Demo-støtte på 318 millioner kroner. Gjennom året støttet CLIMIT-Demo 25 nye prosjekter med 89,4 millioner kroner. Årets 82 aktive prosjekter hadde en total budsjetttramme på om lag 831 millioner kroner. Inkludert her er CLIMIT-Demo-støtte på 406 millioner kroner, samt 196 tekniske og finansielle partnere fra 14 land. Prosjektene fordeler seg mellom de ulike satsingsområdene i programplanen på denne måten:

- Avkarbonisering av industri og energiresurser (30,6 %)
- Storskala CO₂-lagring på norsk sokkel (36,2 %)
- Nyskapende teknologiutvikling og løsninger for CO₂-håndtering (33,2 %)

24 av disse 82 prosjektene ble avsluttet i løpet av 2022. Det betyr at CLIMIT-Demo starter 2023 med 58 prosjekter, med en total budsjetttramme på om lag 605 millioner kroner, inkludert 301 millioner kroner støtte fra CLIMIT-Demo. Siden 2019 er den totale budsjetttrammen for CLIMIT-Demo-støttede prosjekter redusert med om lag 455 millioner kroner og tilsvarende CLIMIT-støtte med om lag 220 millioner kroner. Totalt budsjett for støtte til nye CLIMIT-Demo-prosjekter i 2023 forventes å bli 94 millioner kroner, inkludert 12 millioner kroner overført fra 2022.

Presentasjonen av pågående prosjekter er delt inn i fangst, transport, lager og sluttbruker.

3.1.2.1 Fangstprosjekter

Prosjektene for utvikling av nye fangstteknologier har særlig fokus på kostnadsreduksjoner knyttet til håndtering av CO₂ fra ulike forbrennings- og industriprosesser og fra hydrogenproduksjon fra naturgass. I tillegg har prosjektene vektlagt utvikling av nye industrielle produksjonsprosesser med integrert CO₂-håndtering.

CLIMIT-Demo støtter flere pågående prosjekter der det utvikles nye og forbedrede CO₂-fangstteknologier. Dette er de mest sentrale:

- Moving Bed Carbonate Looping (MBCL) kan gi svært lave energitap ved eksempelvis fangst fra gasskraftverk. Fjell Technology Group og NTNU har patentert teknologien sammen. Utviklingen har fått støtte fra CLIMIT i tre faser siden 2016. Neste fase ventes å være testing i pilotskala.
- Continuous Swing Adsorption Reactor (CSAR) er patentsøkt av SINTEF. Teknologien skal pilot-testes av SINTEF og CaptiCO₂ AS på BIRs avfallsforbrenningsanlegg i Bergen 2023.
- I 2020 startet Total Norge og SINTEF et fireårig prosjekt der målet er å utvikle en vesentlig forbedret teknologi for fangst av CO₂, hovedsakelig fra gasskraftverk basert på faste adsorbenter.
- CoorsTek Membrane Sciences AS har fått støtte fra CLIMIT til to prosjekter for utvikling av selskapets elektrokjemiske hydrogenproduksjonsteknologi Protonic. Tekniske resultater fra første delprosjekt er publisert i *Science*. Det er nå demonstrert mer enn 5 000 timer levetid for membranene. Det er dessuten installert en pilot for hydrogenproduksjon hos et globalt energiselskap.

Hydro har gjennom flere prosjektet støttet av CLIMIT utviklet klare mål for klimanøytralitet i 2050. I 2022 støttet CLIMIT videreutvikling av Hydros HalZero-teknologi. Teknologien startet 2019 i et prosjekt som viste lovende resultater for CO₂-fri aluminiumsproduksjon.

3.1.2.2 Transportprosjekter

Transportprosjektene har det til felles at de fokuserer mer på reduksjon av kostnader og risiko ved dagens teknologi enn på utvikling av ny teknologi. Prosjektene utvikler programvare for simulering av flerfase CO₂-transport, undersøker hvordan urenheter i CO₂-strømmen påvirker det korrosive miljøet, og utvikler nye løsninger for skipstransport av CO₂.

I dag transporteres CO₂ på skip med det som på bransjespråket kalles «mellomtrykk» (15 bar, -25 °C). Northern Lights har bestilt skip med «mellomtrykk» fordi prosjektet ønsker moden teknologi for å redusere risiko. Både høyere og lavere trykk enn mellomtrykk kan av tekniske og økonomiske årsaker være konkurransedyktige løsninger for fremtidige prosjekter.

CLIMIT-Demo støtter to prosjekter som utvikler alternativer til dagens løsning. DNV og partnerne Equinor, Total, Shell og Gassco gjennomfører et prosjekt for å kvalifisere løsninger ved transport med lavt trykk. Knutsen NYK Carbon Carriers (KNCC) og partnerne DNV og Cape Omega utvikler skipsdesign for transport ved høyt trykk.

3.1.2.3 Lagerprosjekter

Innenfor lager pågår det utvikling av monitoreringsteknologier, testing av simuleringsverktøy for lager i gigatonnskala, datainnsamling for å oppnå økt reservoar- og takbergartsforståelse, studier av injeksjon i tomme petroleumsfelter, studier av injeksjon i CO₂-førende lag og vurderinger av potensialet for storskala CO₂-lagring på norsk sokkel. De største lagerprosjektene gjennomføres under ACT-paraplyen.

NORCE startet opp fase to av simuleringssoftwareprosjektet HPC (high performance computing) for gigatonnlagre i 2022. Modellene skal støtte opp under beslutninger om gigatonnlagre på norsk kontinentalsokkel.

eDrilling AS har fått støtte til å se på brønnkontroll ved boring i eller ved CO₂-førende lag. Hensikten er å forstå hvordan borevæske vil reagere med CO₂ – en problemstilling som forventes å bli aktuell i nær fremtid.

3.1.2.4 Sluttbruker inkludert avfallsforbrenning

I perioden 2020–2022 er det bevilget i underkant av 17 millioner kroner i støtte fra CLIMIT til ulike utredninger for avfallsforbrenningsanleggene i Trondheim, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Tromsø og Fredrikstad. Støttegraden er i snitt 50 %. Det resulterer i en total kostnad for disse utredningsprosjektene – som alle er deler av mulighetsstudier – på 33,4 millioner kroner. I Kristiansand er det også gitt støtte til pilottesting.

De fem største avfallsforbrenningsanleggene i Norge – Celsio (Oslo), Statkraft Varme (Trondheim), BIR avfallsenergi (Bergen), Forhus Energigjenvinning (Stavanger) og Returkraft (Kristiansand) – har via prosjektet Klimakur for Avfallsforbrenning i Norge (KAN) samarbeidet og sammenfattet håndboken «CCS for avfallsforbrenning».

I Norge har industrien gått sammen i seks klynger – CO₂-hub Nord, Midt-Norge, Borg CO₂, Grenland, Eyde og Haugalandet – som er støttet av CLIMIT. Nærliggende industri jobber sammen i de enkelte klyngene for å finne de mest kostnadseffektive løsningene for CO₂-fangst, lokal transport og mellomlagring av CO₂. Hvert klyngesamarbeid har sine unike utfordringer og løsninger. Det foregår læring på tvers mellom klyngene gjennom åpne webinarer arrangert av CLIMIT og Gassnova.

3.1.3 Oppdrag i samarbeid med Forskningsrådet

Gassnova har følgende oppdrag i samarbeid med Norges forskningsråd:

- Sørge for at CLIMIT-programmet bidrar til gevinstrealisering av Langskip, herunder spille inn til og følge opp konkrete tiltak i gevinstrealiseringsplanen til Langskip
- Løpende kartlegge behov og ta nødvendige initiativer knyttet til utviklingen av teknologier for CO₂-håndtering
- Følge opp Norges deltakelse i ERA-NET Cofund ACT
- Støtte opp under samarbeidsavtalen mellom OED og US Department of Energy om forskning og utvikling
- Støtte opp om bruk av ECCSEL ERIC

3.1.3.1 Gevinstrealisering Langskip

I løpet av årene CLIMIT har vært virksom, har programmet støttet mange prosjekter som gir gevinstrealisering for Langskip. For eksempel realiseres Akers fangstteknologi i full skala hos Brevik CCS.

I underkant av 70 pågående CLIMIT-Demo-prosjekter forventes å påvirke gevinstrealisering av Langskip. Noen prosjekter går direkte på det som realiseres i den planlagte Langskip-kjeden. Andre er mer knyttet til Langskips rolle som innovatør i en fremtidig CCS-bransje.

I dag støttes sentral teknologi for å kunne realisere fangst av mer enn syv millioner tonn CO₂ per år fra de seks norske klyngene. Teknologivalg og alternativ infrastruktur er også vurdert i mulighetsstudier for de enkelte klyngene. Det støttes ulike prosjekter med nye løsninger for kostnadseffektive, fleksible storskala transportløsninger. Når det gjelder undergrunn, er det i første

omgang viktig å utvikle en kostnadseffektiv måte å overvåke seismisitet på offshore. I tillegg støttes flere internasjonale prosjekter gjennom ACT knyttet til overvåkning, i tillegg til prosjekter for utvikling av simuleringsverktøy knyttet til fremtidige store lagre. Dessuten har CLIMIT siden 2013 støttet den norske innsatsen i det internasjonale standardiseringsarbeidet for CCS. Dette skal bidra til utvikling av gode internasjonale standarder og sikre norske interesser. Det er generelt økende interesse for standarder blant nye markedsaktører innen CCS.

3.1.3.2 Kartlegging av teknologier for CO₂-håndtering

Som et ledd i arbeidet med å løpende kartlegge teknologi- og innovasjonsfronten deltar Gassnova i en rekke internasjonale fora: IEA GHG, Mission Innovation, Zero Emissions Platform (ZEP), CO₂Geonet og Era Net ACT. Gassnova følger opp EU-kommisjonens utvikling av EUs Green Deal og gir dessuten innspill til arbeidet rundt CCUS gjennom ZEP. Norge er medlemsland i Mission Innovation, og har en ledende rolle innen satsingen på negative utslipp (CDR). Gassnova bidrar også i arbeidet til Energi21 og OG21.

For å få en bedre forståelse av og oversikt over teknologiutviklingen har Patentstyret og CLIMIT de siste 20 årene kartlagt patentutviklingen innen CO₂-fangstteknologi. Et av resultatene av dette arbeidet er en «Patent Landscaping»-rapport.

3.1.3.3 ACT

ACT (Accelerating CCS Technologies) er et samarbeid mellom internasjonale støtteordninger for CCUS som koordineres av Norges forskningsråd. ACT har hatt fire prosjektutlysninger og er nå i gang med den femte – som er del av den første CETP-utlysningen (Clean Energy Transition Partnership).

ACT2 & ACT3 pågår, og CLIMIT-Demo støtter fire prosjekter med 40 millioner kroner innen lager og fangst:

- DIGIMON – Monitorering av CO₂-plume, brønnintegritet, takbergarter og tidlig varslings. NORCE leder prosjektet, som har partnere fra syv land.
- SENSE – Teknologier for overvåkning av CO₂-lagre. NGI leder prosjektet, som har tretten partnere fra seks land, hvorav fire norske.
- SHARP – Utvikle geomekaniske modeller og forbedre kunnskapen om dagens spenningsfelt i Nordsjøen. NGI leder prosjektet, som har 15 partnere fra fem land.
- LAUNCH – CO₂-fangst ved absorpsjon og redusert amindegradering. Prosjektet ledes fra Nederland og har elleve partnere fra fem land, hvorav tre norske.

CLIMIT-Demo støtter ingen prosjekter under ACT4-utlysningen.

3.1.3.4 Samarbeid med US Department of Energy

CLIMIT-Demo og det amerikanske energidepartementet (DOE) har samfinansiert flere prosjekter siden 2013, hovedsakelig knyttet til CO₂-fangst og -lagring. Videre samfinansiering av fangst- og lagringsprosjekter foregår nå innenfor ACT, der USA ble med i 2018. Aktører fra USA er med i de tre prosjektene som CLIMIT-Demo støtter i ACT2.

3.1.3.5 ECCSEL ERIC

ECCSEL ERIC er en felleseuropeisk laboratorieinfrastruktur for CO₂-håndtering. I den norske delen inngår laboratorier for testing av teknologier og ulike egenskaper for hele CCS-kjeden. ACT2-prosjektet DIGIMON benyttet monitoreringslaboratoriet i Svelvik sommeren 2021. ACT2-prosjektet LAUNCH har brukt ECCSELS laboratorium på Tiller, degraderingsriggen ved NTNU og PACT SCCP solventrigg i Storbritannia. De CLIMIT-Demo-støttede prosjektene CLC-SRF og DCC3 startet begge

høsten 2020. CLC-SRF tester ut effektiv CO₂-fangst fra forbrenning av foredlet avfallsbrensel ved ECCSELS CLC Hot Rig hos SINTEF i Trondheim, mens DCC3 tester adsorbenter ved SINTEF SLAB i Oslo.

3.2 Gevinstrealisering og markedsutvikling

Realiseringen av Langskip skal bidra til å utvikle teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂. Prosjektet skal legge til rette for en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndtering i Norge, som vil gi teknologiutvikling i et internasjonalt perspektiv. Med bakgrunn i formålet har staten definert fire effektmål for Langskip-prosjektet:

- gi kunnskap som viser at det er mulig og trygt å gjennomføre fullskala CO₂-håndtering
- gi produktivetsgevinster for kommende prosjekter gjennom lærings- og skalaeffekter
- gi læring knyttet til regulering og insentiver knyttet til CO₂-håndteringsaktiviteter
- legge til rette for næringsutvikling

Gevinstrealiseringsarbeidet skal styrke mulighetene for oppnåelse av effektmålene ved at identifiserte gevinster fra Langskip realiseres og dokumenteres. Gassnova har i samarbeid med OED utarbeidet en gevinstrealiseringsplan for Langskip. Videre er krav til bidrag til gevinstrealisering innarbeidet i tilskuddsavtalene med industriaktørene. Dette er grunnlaget for en strukturert oppfølging av arbeidet i tråd med beskrivelsene i Langskips sentrale styringsdokument.

Avdelingen Gevinstrealisering og markedsutvikling har hovedansvar for å koordinere og følge opp gevinstrealiseringsarbeidet. Avdelingen skal også samhandle med øvrige deler av virkemiddelapparatet og statens aktører i arbeidet med klima for å bidra til oppnåelse av målene for Langskip i oppdragsbrevet.

3.2.1 «Koordinere og følge opp arbeidet med gevinstrealisering i prosjektet i samarbeid med industriaktørene og legge til rette for at relevant erfaring og kunnskap blir delt med andre prosjekter og interessenter»

Oppdragsbrevet 2022

Det arbeides med gevinstrealisering i tråd etablerte planer og tilskuddsavtaler hos både OED, Gassnova og de involverte industriaktørene. Gassnova koordinerer det samlede gevinstrealiseringsarbeidet, følger opp leveransene fra industriaktørene og utfører egne gevinstrealiseringstiltak.

Gassnova har fulgt opp gevinstrealiseringsarbeidet og utarbeidet månedlige statusrapporter til Langskips styringsgruppe. Industriaktørene rapporterer månedlig til Gassnova om sitt gevinstrealiseringsarbeid. Det er gjennomført jevnlig statusmøter vedrørende deres bidrag til gevinstrealiseringen. I tillegg leder Gassnova et kommunikasjonsnettverk mellom industriaktørene i Langskip og staten.

Forretningsutviklingsaktiviteter i Northern Lights pekes på som særlig viktige bidrag til gevinstrealisering. I løpet av 2022 har Northern Lights tilbudt lagringsplass på kommersielle betingelser og modnet flere kommersielle relasjoner med potensielle kunder. Gassnova er tett på denne utviklingen. I 2022 har Northern Lights rapportert om en avtale med Yara som skal legge til rette for at om lag 800 000 tonn CO₂ kan transporteres fra Nederland til Northern Lights fra 2025. Sammen med CO₂-volumene fra Norcem og Celsio vil dette gjøre at kapasiteten i Northern Lights fase 1 utnyttes når alle anleggene er i drift.

I tråd med gevinstrealiseringsplanen er det arbeidet med å dokumentere og bearbeide læring fra industriaktørene i Langskip, OED og Gassnova. Dette er delt via kanaler som gassnova.no og sosiale medier. I 2022 har Gassnovas nettside hatt flere enn 14 000 unike brukere fra en rekke land, særlig Norge, Storbritannia, USA, Tyskland og Frankrike. Erfaringer fra Langskip er også delt både i én-til-én-møter med spirende CCS-prosjekter, myndighetsaktører og andre interessenter. Sentrale plattformer for deling er også foredrag på konferanser i Norge og internasjonalt, besøk på anleggene og oppslag i mediene. Gassnova har også gitt ut fire statusrapporter fra Langskip distribuert av UD til norske utenriksstasjoner.

Samarbeidet med utenriksstasjoner har også resultert i erfaringsdeling på arrangementer i Europa og studieturer med utenlandske delegasjoner. Gassnova har bidratt spesielt i Tyskland, der selskapet i samarbeid med den norske ambassaden har hatt informasjonstiltak knyttet til Norges erfaring med CCS og sikker lagring.

I 2022 har Gassnova publisert en rapport om regulatorisk og kommersiell læring fra Langskip.

3.2.2 «Legge til rette for at læring og resultater fra TCM og CLIMIT-programmet bidrar til måloppnåelse for Langskip»

Oppdragsbrevet 2022

Synergier med Gassnovas øvrige virksomhet – særlig aktiviteten knyttet til CLIMIT-Demo-programmet og Teknologisenteret på Mongstad – er viktige bidrag til gevinstrealisering og måloppnåelse for Langskip. I tråd med oppdragsbrevet skal Gassnova forvalte CLIMIT-programmet og statens interesser i TCM i tråd med målene, og bidra til at læring og resultater støtter måloppnåelse for Langskip. I 2022 har kunnskap og læring fra CLIMIT-Demo og TCM blitt delt med en rekke aktører innen teknologiutvikling, etterfølgende CCS-prosjekter i Norge og Europa, myndighetsaktører og øvrige deler av virkemiddelapparatet.

3.2.3 «Utføre en vurdering av hvorvidt den samfunnsøkonomiske verdien av Langskipprosjektet ser ut til å bevege seg i en positiv eller negativ retning, hva dette skyldes og evt. hva dette betyr for gevinstrealiseringsarbeidet fremover»

Oppdragsbrevet 2022

I 2022 har Gassnova vurdert den samfunnsøkonomiske nytten av Langskip, basert på endringer i markedet fra tidspunktet for investeringsbeslutningen. Det er også gjort en vurdering av påvirkningen for det videre gevinstrealiseringsarbeidet.

I samråd med OED ble oppgaven avgrenset til å se på nyttesiden. Vurderingen viste at markedet for CO₂-håndtering har beveget seg betydelig i positiv retning siden 2020. Gassnovas vurdering er videre at Langskip har bidratt til å legge til rette for utviklingen i Europa. Northern Lights er det eneste lageret under bygging i vår verdensdel. Langskip demonstrerer CO₂-fangst i bransjer som vil være relevante for etterfølgende prosjekter. Realiseringen av Langskip sammenfaller i tid med at EU og europeiske land har forsterket klimapolitikken. Strammere klimapolitikk forsterker behovet for CO₂-håndtering i Europa.

Videre har Langskips nytteeffekter beveget seg i positiv retning, samtidig som det er for tidlig å trekke bastante konklusjoner. Rapporten konkluderer med at det ikke er grunnlag for å gjøre store endringer gevinstrealiseringsarbeidet nå.

3.2.4 «Kartlegge muligheter og tiltak for tilrettelegging av CO₂-håndtering på forbrennings- og prosessanlegg i Norge, med basis i eksisterende og foreslåtte virkemidler» *Oppdragsbrevet 2022*

Med bakgrunn i oppdraget og den kompetansen selskapet har opparbeidet over mange år, har Gassnova en særskilt forutsetning for å bidra til en helhetlig tilnærming på tvers av virkemidlene og til måloppnåelse for Langskip og statens arbeid med CO₂-håndtering som klimatiltak. Erfaringer fra Langskip-prosjektet, samarbeid med myndighetsaktører og kunnskapsutvikling på CO₂-håndteringsområdet er viktige bidrag i denne sammenhengen. I 2022 har Gassnova brukt kompetansen til blant annet å kartlegge tilrettelegging av CO₂-håndtering på forbrennings- og prosessanlegg i Norge.

Gassnova har kartlagt potensialet for CCS i landbasert industri i sitt bidrag til Miljødirektoratets arbeid «Grønn omstilling». Kartleggingen viser at CCS på forbrennings- og prosessanlegg i Norge kan bidra til en vesentlig reduksjon i norske CO₂-utslipp og til industriell karbonfjerning (fangst av biogene utslipp). For å utløse investeringer i CCS-anlegg er det nødvendig med betydelig risikoavlastning i form av forutsigbare og langsiktige rammevilkår. I denne sammenheng er det etablert en oversikt over eksisterende og foreslåtte virkemidler for CCS, og foretatt en vurdering av ulike virkemidler for realisering av en CCS-kjede. Gassnovas anbefalinger for videreføring av arbeidet i 2023 ble oversendt OED i desember.

3.3 Prosjektoppfølgning Langskip

Føringene for foretakets oppfølging av Langskip er gitt i oppdragsbrevet.

3.3.1 «På vegne av staten følge opp aktørenes prosjektstyring gjennom avtalt rapportering i prosjektet» *Oppdragsbrevet 2022*

3.3.1.1 *Beskrivelse av prosjektstyringen*

Northern Lights

Equinor, Shell og Total dannet en juridisk enhet – Northern Lights JV DA – for utførelsen av arbeidet i forbindelse med støtteavtalen med staten (SSA). Selskapsmøtet er det øverste ledelsesorganet i Northern Lights JV DA, og kan ta alle beslutninger på vegne av selskapet og tilhørende aktiviteter. Northern Lights tildelte Equinor og Shell serviceavtaler for henholdsvis prosjektutviklingstjenester – bygging av landanlegg, engineering, rørledning, undergrunn – og oppfølgingsaktiviteter knyttet til skipskontrakten. Northern Lights er organisert ved at hoveddelen av arbeidet er satt ut i serviceavtaler, der motpartens prosjektstyringssystem, prosedyrer og gjennomføringsmetodikk benyttes.

Brevik CCS

Brevik CCS er organisert med en styringskomité, en prosjektdirektør, en prosjektleder og delprosjektledere. Brevik CCSs kontakt for avtalen med staten har en egen plassering i organisasjonskartet. Brevik CCS har hyret inn ressurser for å bekle roller i prosjektteamet der selskapet ikke kan stille med de ressursene som trengs. Brevik CCSs prosjektmodell har dedikerte styringsverktøy for blant annet plan, risiko, grensesnitt og dokumentkontroll.

Hafslund Oslo Celsio

Karbonfangstprosjektet på Klemetsrud er organisert med en prosjekteier, som har støtte fra en styringskomité av interne og eksterne ressurser. Videre har prosjektet en prosjektdirektør og en prosjektleder. Prosjektdirektøren har det overordnede ansvaret for gevinstrealisering, kommunikasjon og forretningsutvikling. Prosjektleder har ansvaret for prosjektgjennomføringen, inkludert byggherrens organisasjon, som er sammensatt av interne og innleide ressurser. Celsio endrer og oppdaterer nå prosjektmodellen, som var basert på Fortums systemer.

3.3.1.2 Samlet oppfølging, koordinering og utvikling i prosjektet

Gassnova har etablert metoder og rutiner for å følge opp oppgavene OED har tildelt foretaket. Her er det etablert en kvalitetsplan og en prosedyre for utbetaling av statsstøtte.

Gjennom månedlige rapporteringer følger Gassnova opp aktørenes prosjektstyring og kostnads- og fremdriftsutvikling. I oppfølgingen gjøres det løpende vurderinger av risikoer i prosjektet. Med dette skal mulige utfordringer identifiseres så tidlig som mulig i rapporteringen til OED. Gassnova har spesielt fokus på statens kostnader i støtteavtalene og på at mekanismene for deling av kostnader tolkes korrekt.

3.3.2 «Bidra til god koordinering og kommunikasjon mellom industriaktørene for samordning av alle delprosjektene i Langskip»

«Bidra til at staten og industrien i samarbeid kommer frem til gode løsninger i alle delprosjekter i Langskip»

Oppdragsbrevet 2022

Gassnova arbeider kontinuerlig med å utvikle god og åpen kommunikasjon mellom industriaktørene. Foretaket skaper møteplasser for aktørenes representanter, OEDs CCS-seksjon og Gassnova. Støttemottakerne er selv ansvarlige for å gjennomføre sine prosjekter. Gassnova har en rolle når det ikke er definert noe klart grensesnitt i støtteavtalene. Dette gjøres i tett dialog med OED.

3.3.2.1 Status for Langskip ultimo 2022

Ved utgangen av 2022 melder Northern Lights og Brevik CCS om 3,5 måneders forsinkelse i ferdigstillelsen av anleggene. Gassnova har tatt initiativ til en samling der Northern Lights og Brevik CCS presenterte sine oppdaterte planer for hverandre. Med to år igjen av byggefasen fremstår partene som enige om at første skip kan dra fra Brevik CCS medio oktober 2024.

I tråd med støtteavtalene gjennomføres halvårlige baseliegjennomganger med fokus på planer og kostnader. Kvaliteten og oppfyllelsen av leveransekravene bedret seg for Northern Lights og Brevik CCS i løpet av 2022. Både Brevik CCS og Northern Lights har vist relativt stabil kostnadsutvikling sammenlignet med tidligere rapporterte kostnader, til tross for flere utfordringer i prosjektgjennomføringen. Brevik CCS kan synes å ha noe lav reserve gitt at prosjekt har mer enn 50 % av omfanget forestående. Etter Gassnovas vurdering er det risiko for ytterligere overskridelse i forhold til siste Baseline (november 2022). I og med at Brevik CCS har gått over maksimalt investeringstilskudd, ligger all kostnadsrisiko hos Brevik CCS inntil en eventuell ny avtale er fremforhandlet med OED.

Ved utgangen av 2022 er Brevik CCS i hovedsak ferdig med rivning av gammelt anlegg og grunnarbeider. Installasjonsarbeider er påbegynt, og byggeplassen klargjøres til tungløftkampanje første kvartal 2023. Brevik CCS gjennomføringsplan er under press, og prosjektet er i gang med avbøtende tiltak for å sikre ferdigstillelse i henhold til den allerede varslede forsinkelsen. I et begrenset område med høy aktivitet er det behov for å redusere antall installasjonstimer, og

prosjektet ser derfor særskilt på fabrikasjonsstrategi, installasjonssekvens og ytterligere modulisering av installasjoner før de ankommer byggeplass.

Northern Lights har ferdigstilt grunnarbeider i Øygarden og åpnet besøkssenteret. Boring av landtunnel for rørledning og to offshore brønner er gjennomført. Prosjektet har mottatt de første syv lagertankene, og installasjon av plattformer og rør er påbegynt.

I november ble første stålkutt for skipene gjennomført hos på verftet Dalian. Northern Lights har skrevet intensjonsavtale for volum som fyller fase én, og det er varslet at et tredje skip settes i bestilling. Prosjektet arbeider med modning av beslutningsunderlag for fase to, som gjøres første halvdel av 2023. Northern Lights har besluttet å bestille noe utstyr med lang leveringstid til det kommende omfanget.

29. juni inngikk OED og Hafslund Oslo Celsio en avtale om statlig støtte til CCS. Med dette blir CCS på avfallsforbrenningsanlegget på Klemetsrud realisert. Celsio har brukt resten av 2022 på å sette i gang gjennomføringsfasen av prosjektet. Celsio har varslet vesentlige endringer fra forprosjektet som omfatter allerede inngåtte kontrakter, organisering og større tekniske endringer. Gassnova vurderer prosjektet på Klemetsrud som umodent til å være i en gjennomføringsfase. Det er betydelig usikkerhet på en rekke områder, og Gassnova har bedt om en redegjørelse fra Celsio om hvorvidt hele eller deler av prosjektet bør settes på hold inntil konsekvensene er avklart.

3.3.3 «Legge til rette for ekstern kvalitetssikring og gjennomføre revisjon av fangstprosjektet til Norcem»

Oppdragsbrevet 2022

3.3.3.1 Resultater fra ekstern kvalitetssikring og revisjon av Brevik CCS fangstprosjekt

På oppdrag fra OED og Finansdepartementet gjennomførte Atkins en ekstern kvalitetssikring gjennom supplerende analyse av Langskip-prosjektet. Hovedvekten av kvalitetssikringen skulle vurdere fremdriften, kostnadene og usikkerheten for det samlede Langskipsprosjektet. Atkins formidlet disse hovedfunnene:

- Forventet kostnad for Brevik CCSs prosjekt har økt med 850 millioner kroner siden KS 2 i 2020.
- Brevik CCS har gjort en fremdriftsanalyse som viser høy sannsynlighet for forsinkelse.
- Brevik CCSs usikkerhetsanalyse av investeringskostnader viser en P50 og P85 på henholdsvis 4 200 og 4 600 millioner kroner.
- Den forenklete usikkerhetsanalysen av investeringskostnader for det samlede Langskip-prosjektet viser P50- og P85-verdier på henholdsvis 13 600 og 15 000 millioner kroner.
- Det foreligger i begrenset grad oppdaterte vurderinger av driftskostnader for Langskip-prosjektet.
- Brevik CCS har i den senere tid styrket sin prosjektorganisasjon betydelig.

I tillegg til den eksterne kvalitetssikringen gjennomførte DNV på oppdrag fra Gassnova revisjon av Brevik CCS, med vekt på prosjektledelse, organisasjon og styrende dokumenter. I denne sammenhengen er det gjort funn, og tiltak er iverksatt.

3.3.4 «(...) vurdere ytterligere tiltak for oppfølging og kvalitetssikring av prosjektet til Norcem»

Oppdragsbrevet 2022

3.3.4.1 Oppgaver OED har gitt Gassnova i forbindelse med oppfølging av Langskips støtteavtaler Nøkkeltall på HMS for aktørene i Langskipprosjektet

1. Tilskuddsmottaker	LTIFR* 2022	RUH* 2022**	Antall timer Langskip 2022
Brevik CCS	0	1790	300 000
Northern Lights	0	NA	195 548
Hafslund Oslo Celsio	0	74	80 248
Totalt i Langskip	0	1864	575 796

*LTIFR = Lost Time Injury Frequency Rate.

*RUH = Rapport om Uønsket Hendelse.

** Tilskuddsmottakerne har ulike systemer for registrering og håndtering av uønskede hendelser, og dataene er derfor ikke direkte sammenlignbare.

Gassnova følger opp HSE-arbeidet mot tilskuddsmottakerne via månedsrapporter og månedsmøter. Det har vært noen få hendelser der medisinsk behandling har vært nødvendig. På månedsmøtene med Gassnova har hendelsene vært gjennomgått, og det har blitt iverksatt etterfølgende tiltak. Det er Gassnovas oppfatning at tilskuddsmottakerne jobber systematisk med HSE, og at de har fokus på området.

I henhold til fullmakt og oppgavefordeling har Gassnova innhentet relevant informasjon om tilskuddsmottakerne og deres viktigste partnere/hovedleverandører. Oppdraget ble gitt til D&B Financial Analytics.

Resultatene er gjengitt nedenfor. De viser ingen vesentlige endringer i soliditet som gir grunn til bekymring på dette stadiet.

Navn på selskap	Failure score 2021	Failure score 2022	D&B rating 2022	Triple-A rating 2022
A/S Norske Shell	89	59	3	A
Aker Carbon Capture Norway AS		65	2	AA
TotalEnergies EP Norge AS	91	91	1	AA
Hafslund Oslo Celsio AS		58	3	AA
Equinor Refining Norway AS	66	53	3	A
Brevik CCS AS	70	83	2	B
Northern Lights JV DA		81	-	NORAT
HeidelbergCement AG		100	1	-

3.3.4.2 Statusrapport Celsio

«Statusrapport om Fortum Oslo Varmes fangstprosjekt» (Celsio) ble sendt OED 10. mars 2022.

3.4 Eieroppfølging av TCM

Formålet med teknologisenteret er å utvikle kunnskap og bidra til teknologiske løsninger for CO₂-fangst som reduserer teknisk, miljømessig og økonomisk risiko. TCM er et av verdens største og mest fleksible anlegg for test, verifikasjon og demonstrasjon av ulike CO₂-fangstteknologier i industriell skala.

Eierskapet til anlegget og driften av teknologisenteret er skilt i to selskaper – TCM Assets AS og Teknologisenter Mongstad DA (TCM). Driftsselskapet TCM er organisert som et selskap med delt ansvar (DA). Selskapsmøtet er øverste styrende organ.

I 2020 ble det inngått ny driftsavtale for perioden til ultimo 2023. Statens eierandel – forvaltet gjennom Gassnova – er 73,9 %. De industrielle eierne Equinor ASA (Equinor), A/S Norske Shell (Shell) og TotalEnergies har alle en eierandel på 8,7 %.

Robert Henricks fungerte som administrerende direktør frem til Muhammad Ismail Shah tok over som leder på TCM 9. februar 2022.

Selskapsmøtet i TCM DA ved utgangen av 2022

Navn	Selskap	Funksjon	Avsluttet representasjon
Svein Ingar Semb	Gassnova	Leder	
Fred Bjørvik	Gassnova	Varamedlem	
Bjørn Sundland	Equinor	Medlem	Stig Harald Soligard – Q2/Q3 2022
Gelein de Koeijer	Equinor	Varamedlem	
Nina Thowsen	Shell	Medlem	
Carsten Ehrhorn	Shell	Varamedlem	
Anne Brisett	TotalEnergies	Medlem	
Leyla Teberikler	TotalEnergies	Varamedlem	Clement Merat – Q2/Q3 2022

Selskapsmøtet har i tillegg et teknisk rådgivende organ – Teknologikomiteen (TC) – ledet av TotalEnergies (2022), med fire faste medlemmer fra eierne og to varamedlemmer.

OED har i oppdragsbrevet til Gassnova for 2022 formulert oppdrag og fastsatt delmål med tilhørende styringsparametere. I det nedenstående redegjøres for gjennomført arbeid i 2022.

3.4.1 «Legge til rette for at statens deltakelse i teknologisenteret kan nyttiggjøres best mulig blant annet gjennom kunnskapsspredning og teknologiutbredelse, slik at kostnader og risiko ved fullskala CO₂-fangst kan reduseres»

Oppdragsbrevet 2022

TCM publiserer jevnlig resultater fra de åpne kampanjene der det benyttes ikke-patenterte kjemikalier. Fra planleggingsfasen i 2009 og frem til i dag har TCM med partnere publisert mer enn 50 artikler. Disse dekker en rekke temaer innen CO₂-fangst med aminer, herunder design og bygging av TCM, driftserfaringer, referansedata for anleggsytelse verifisert av tredjepart, HMS og utslipp til luft, egenskaper og bruk av fangstkjemikalier, oppskalering og beregninger av kostnader ved drift av store fangstanlegg, CO₂-fangst ved varierende driftsbetingelser og forhold knyttet til korrosjon og materialer.

Formidling av kunnskap om teknologier for karbonfangst er en viktig del av TCMs oppdrag. På GHGT-konferansen i Frankrike i oktober presenterte TCM og samarbeidspartnere elleve artikler med

resultater fra testingen på TCM. I tillegg har TCM vært representert på en rekke internasjonale webinarer og konferanser. For øvrig har TCM tatt imot mange delegasjoner som ønsker å oppleve testfasilitetene på Mongstad.

Som del av TCMs kunnskapsformidling er det de senere år utviklet rådgivningstjenester rettet mot prosjekteiere og utviklere. Hensikt er å gjøre kundene bedre rustet til å løse CCS-relaterte utfordringer. På TCMs referanseliste, som omfatter 19 kunder, finner vi blant annet de to norske prosjektene Brevik CCS og anlegget på Klemetsrud, i tillegg til de britiske initiativene Net Zero Teeside og Scottish and Southern Energy.

I 2022 gjennomførte TCM et testprogram kombinert med ombygning av aminanlegget der RTI – med støtte fra det amerikanske energiforskningsprogrammet – testet NAS-basert (Non-Aqueous Solvent) CO₂-fangstteknologi.

November 2022 ble det annonsert at RTI skal delta i en FEED-studie for CO₂-fangst fra sement. RTI føyer seg inn i rekken av teknologileverandører som før eller etter testing på TCM har deltatt i FEED-studier i Europa og Nord-Amerika.

I 2021 startet testaktiviteten på pilotområdet «Site for Emerging Technologies», med kontainerbaserte testenheter for leverandører med mindre modne, eller modulære fangstteknologier. Amerikanske TDA og MTR fullførte sine testkampanjer og arrangerte en «lessons learned»-seanse på TCM 21. november.

3.4.2 «Legge til rette for en langsiktig og god utnyttelse av anleggene og den etablerte infrastrukturen også etter utløpet av inneværende avtaleperiode»

Oppdragsbrevet 2022

1. desember 2022 leverte Gassnova et satsingsforslag knyttet til videreføring av TCM. Satsingsforslaget gjelder for perioden etter 2023, når dagens deltakeravtale for TCM mellom staten og de industrielle eierne går ut. Satsingsforslaget er utarbeidet i dialog med OED og i samarbeid med de øvrige industrielle eierne. Sondringer mellom eierne startet i 2022, og videreføres i 2023. Målet er å gjennomføre forhandlinger slik at en eventuell ny avtale kan gjelde fra 2024.

3.4.3 «Følge opp avtaleverket for TCM, herunder ivareta statens interesser i TCM»

Oppdragsbrevet 2022

I henhold til driftsavtalen skal Gassnova ha styreleder vervet i TCMs selskapsmøte. Alle fire eierne er representert med én styrerepresentant og ett varamedlem (som deltar i styremøtene). Eieroppfølging av TCM (fem deltakere) forbereder de fremlagte sakene til selskapsmøtet i forkant av selskapsmøtene.

Det ble holdt fem ordinære og ett ekstraordinært selskapsmøte i 2022. I tillegg til selskapsmøtene følger Gassnova opp TCM via selskapets månedssrapporter og møter med TCMs administrasjon. I 2022 har det vært arbeidet for å utvikle rammevilkårene for en ny avtaleperiode. Tiltak for å få ned kostnadene på TCM har fortsatt i 2022. Dette vil være en viktig oppgave for Gassnova også i 2023.

TCM Assets AS er et datterselskap eid 100 % av Gassnova. Selskapet eier 100 % av anlegget og administrasjonsbygget på Mongstad. Selskapet har eget styre, men ingen ansatte. Gassnova administrerer TCM Assets AS, og ivaretar selskapets rettigheter og forpliktelser i henhold til avtale.

Det er avtalt at staten dekker selskapets eiendomsskatt via direkte tilskudd. Øvrige inntekter i selskapet kommer fra utleie av TCM-anlegget til TCM DA.

3.4.4 «Videreutvikle modeller for videreføring av TCM etter 31. desember 2023 med lavere statlig finansiering»

Oppdragsbrevet 2022

20. juni leverte Gassnova et notat som omfattet «Status i arbeidet om mulige modeller for TCM etter 2023». Hensikten var å gjøre rede for status i Gassnovas arbeid med videreføringen av TCM etter at gjeldende deltakeravtale utløper 31. desember 2023.

3.4.5 «Arbeide med å rekruttere flere eiere, annen finansiering, blant annet gjennom større bidrag fra aktører som bruker testanlegget, samt effektivisering av driften»

Oppdragsbrevet 2022

Via selskapsmøtet i TCM DA har Gassnova arbeidet systematisk for økte bidrag fra aktører som bruker testanlegget, og med dette redusere eierfinansiering av TCM DA. Gassnova ser en økning i slik brukerbetaling. Via selskapsmøtet har Gassnova vært aktiv for å effektivisere driftsmodellen og redusere driftskostnadene. I 2022 er driftsbudsjettet fulgt ved TCM, til tross for svært høye energipriser. Bøtemidler er økt brukerbetaling, reduserte personellkostnader og generelle energieffektiviseringstiltak.

4 EFFEKTIV DRIFT

4.1.1 *Innrette utførelse av selskapets oppgaver og oppdrag på en effektiv måte*

Oppdragsbrevet 2022

I 2021 ble det gjennomført en omorganisering i foretaket, og i 2022 er ledergruppen redusert til fire medlemmer. Teamorganiseringen er videreført, og arbeidet koordineres av ressursgruppen, som består av ledergruppen og teamlederne. Ved utgangen av 2022 hadde Gassnova 36 ansatte – én mindre enn ved utgangen av 2021 og fire færre enn ved utgangen av 2020.

Gassnova legger vekt på moderne og effektive løsninger ved implementering av verktøy og systemer. Foretaket har et bevisst forhold til hvilke tjenester som bør settes ut til eksterne partnere. Eksempler på tjenester som er satt ut av foretaket, er regnskapsføring og drift av IKT-tjenester.

I 2022 har Gassnova innført elektronisk fakturahåndtering for Fond for CO₂-håndtering. Videre er selvbetjeningsgraden ved arkivering i selskapet bedret. Høsten 2022 er det anskaffet ny leverandør for IKT-drift. Migreringsarbeidet er planlagt ferdigstilt februar 2023. Som et resultat skal øvrige IKT-driftselementer endres i 2023, implisitt effektiviseres. Videre er det gjort avtale om skifte av arkivsystem og ytterligere etablering av skytjenester.

Effektiv drift er også i fokus med satsingen på IT-sikkerhetskultur og -kompetansebygging. Aktiviteter knyttet til opplæring i IT-sikkerhetskultur er gjennomført i foretaket gjennom hele 2022 – med etterfølgende evalueringer.

4.1.2 *«Utnytte mulighetene for effektiv drift ved anvendelse av metoder og løsninger som gir økt produktivitet, bedre analyser og økt kvalitet i beslutningsgrunnlag innenfor samme ressursbruk»*

Oppdragsbrevet 2022

Gassnova innførte flere måleparametere i 2019. Resultatene er fulgt opp gjennom 2022 og rapportert til styret. I 2021 og 2022 er måltavlen videreutviklet.

5 STYRING OG KONTROLL AV VIRKSOMHETEN

Gassnova skal utøve sin forretningsvirksomhet på en etisk, bærekraftig og ansvarlig måte. Foretaket arbeider aktivt mot korrupsjon og interessekonflikter gjennom holdningsskapende arbeid og åpenhet.

Det er lagt stor vekt på god risikostyring i Gassnova ved blant annet systematisk kartlegging av mulige risikoer. Ut fra kartleggingen gjøres avbøtende tiltak for å redusere risikoene til akseptabelt nivå. Utgangspunktet for risikostyringen er de mål og oppgaver som er beskrevet i OEDs oppdragsbrev. Risikobildet oppdateres og vurderes regelmessig – av Gassnovas ledelse og styret i foretaket.

I 2022 har Gassnova hatt fortsatt stort fokus på å utvikle organisasjonen og medarbeiderne. Formålet er å utvikle evnen til oppgavehåndtering, problemløsning og omstilling. Arbeidet er styrket med en fast ressurs med fag- og prosessansvar for organisasjonsutvikling – alt ut fra målsettingene til Gassnovas styre og ledelsen i foretaket.

5.1 Bærekraft

I Eierskapsmeldingen 2022 forventer staten at selskapene setter mål og iverksetter tiltak for reduksjon i klimagassutslipp på kort og lang sikt – i tråd med Parisavtalens mål om å begrense temperaturøkningen. Parisavtalen innebærer at verdens utslipp av CO₂ skal ned til netto null i 2050.

Gassnova hensyntar statens forventninger om at det iverksettes tiltak for å redusere negativ påvirkning på naturmangfold og økosystemer. CCS er et sentralt tiltak for nettopp å nå klimamålene, ifølge FNs Klimapanel. På vegne av staten er Gassnova pådriver for teknologiutvikling, kompetanseoppbygging og kostnadseffektive løsninger for CCS – nasjonalt og internasjonalt. Med dette er bærekraft en del av Gassnovas «DNA». Våre medarbeidere representerer en betydelig faglig kompetanse innen bærekraft. Mange er også miljøengasjerte ut over sitt daglige virke i Gassnova. Denne dedikasjonen gir Gassnova et ekstraordinært bærekraftfokus, både på foretaksnivå og blant medarbeiderne. FNs 13. bærekraftsmål om å stoppe klimaendringene er en naturlig og viktig del av vår arbeidshverdag.

Gassnovas hovedkontor ligger i internasjonalt anerkjente Powerhouse Telemark. Dette er det første BREEAM-Nor-sertifiserte bygget i fylket, og har kategorien «Excellent». Hovedkontoret vil skape mer energi enn det forbruker gjennom livsløpet. Sammenlignet med vanlige bygg er reduksjonen i netto energibehov på 66 prosent. Powerhouse Telemark kan produsere om lag 239 000 kWh per år fra eget solcelleanlegg, og er dermed et kraftverk som leverer overskuddsstrøm tilbake til det lokale strømmettet.

I 2022 har Gassnova ingen egne, direkte utslipp som har påvirket miljøet. Majoriteten av våre medarbeidere benytter egen bil til og fra arbeid. For å bøte på denne miljøbelastningen kan alle fritt velge hjemmekontor tre dager i uken. Dette er noen av Gassnovas bidrag til støtte for FNs 11. bærekraftsmål, bærekraftige byer og lokalsamfunn.

For å redusere reisevirksomheten prioriterer Gassnova også digitale møteløsninger fremfor fysiske der dette er mulig. Gjennomføringen er sikret ved at Gassnovas reisebudsjett er redusert med om lag 65 prosent siden 2019.

Gassnovas verdier gir viktige føringer for hvordan vi er, og hvordan vi oppfører oss: Integritet – vi er lojale og står for våre beslutninger. Vi er faglig solide og selvstendige. Respekt – vi er ekte og troverdige og tar hverandre på alvor. Vi er inkluderende og lytter til andres meninger. Mot – vi er

engasjerte og våger å lede an. Vi er nysgjerrige og skaper nye løsninger. Ansvar – vi leverer og er til å stole på. Vi er etterrettelige og fullfører oppgavene. Gassnovas verdier er viktige i arbeidet med FNs 8. bærekraftsmål, anstendig arbeid og økonomisk vekst. Gassnova har spesielt søkelys på at ressurser forvaltes og organiseres effektivt, slik at de fremmer foretakets mål og støtter foretakets strategi. Med ressurser menes alt Gassnova nyttiggjør i sine prosesser – som medarbeidere, kapital, teknologi, bedriftskultur, relasjoner, naturressurser og materielle og immaterielle eiendeler ellers. Vi arbeider for å ivareta menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, redusere klima- og miljøfotavtrykk – og forebygger økonomisk kriminalitet som korrupsjon og hvitvasking.

I arbeidet med FNs 10. bærekraftsmål, likestilling mellom kjønnene – skal Gassnova ikke diskriminere på grunnlag av kjønn, alder, religion, nasjonal eller etnisk tilhørighet, samfunnsgruppe eller politisk oppfatning. Gassnovas likebehandling omfatter områder som ansettelse, utnevnelser, anskaffelser og behandling av søknader om statsstøtte. Ved utgangen av 2022 er kvinneandelen i Gassnovas ledergruppe 75 prosent. Kvinneandelen i Gassnovas styre er 34 prosent (43 prosent medregnet observatør). Gassnovas styre har seks faste medlemmer. For styret med ti medlemmer eller flere er normen fra staten en andel på minst 40 prosent.

Realiseringen av Langskip gjør at det er i fred med å bli etablert et kommersielt marked for CCS. Samtidig mener flere aktører at CCS er et enestående virkemiddel for å redusere utslipp av klimagasser – nasjonalt og internasjonalt. Dette innebærer at CCS som klimatiltak er i betydelig endring. Gassnovas strategi i møte med disse nye rammebetingelsene er å utvikle en endringsdyktig og effektiv organisasjon som kan fylle rollen som et nyttig og relevant virkemiddel for foretakets eier.

5.2 Risikovurderinger

5.2.1 Fullskala CO₂-håndtering, Langskip

I oppdragsbrevet for 2022 har Gassnova blant annet fått i oppgave å følge opp statsstøtteavtalene, rapportere på fremdrift og varsle OED så tidlig som mulig ved avvik og endringer i kostnader og risiko i prosjektet.

I tilskuddsavtalene med støttemottakerne er det stilt krav om at aktørene skal etablere og vedlikeholde styringssystemer og rapporteringsrutiner. Dette skal gjøre det mulig å sikre at OED ved Gassnova får tilstrekkelig informasjon til å avdekke avvik og endringer i en tidlig fase. I slutten av juni signerte OED og Hafslund Oslo Celsio støtteavtalen om finansiering av byggingen av karbonfangstanlegget på Klemetsrud. I supplerende oppdragsbrev 20. juni er Gassnova gitt i oppdrag å følge opp avtalen med Celsio på samme måte som tilskuddsavtalene med Norcem og Northern Lights.

Celsio startet etableringen av en oppfølgingsorganisasjon 1. juli. Prosjektmodellen etablert av tidligere eier Fortum blir ikke videreført i byggefasen. Derfor må det etableres et nytt system og nye prosedyrer for oppfølging av fremdrift og kostnader. Ved utgangen av 2022 har Celsio ikke ferdigstilt dette arbeidet i henhold til plan.

Manglende systemer og rapporteringsrutiner hos Celsio gjør det vanskelig for Gassnova å gi tilfredsstillende rapporteringer til OED. Basert på erfaringene med Brevik CCS kan Gassnova ikke utelukke at Celsios styringssystem vil tilfredsstillende kravene i tilskuddsavtalen først et stykke ut i 2023.

Northern Lights og Brevik CCS har varslet om forsinkelser på om lag 3,5 måneder i forhold til opprinnelig plan. De aktuelle leveransene ligger på kritisk linje i fremdriftsplanen. Forsinkelsene vil få

konsekvenser for hele CCS-kjeden og forskyve ferdigstillelsesdatoen for Langskip. Gassnova er tett på utviklingen videre.

5.2.2 CLIMIT-programmet

I oppdragsbrevet for 2022 er Gassnova bedt om å utvikle kunnskap, kompetanse, teknologi og løsninger som kan gi viktige bidrag til kostnadsreduksjoner – og bred internasjonal utbredelse av CO₂-håndtering. CLIMIT skal bruke nasjonale fortrinn for å støtte utvikling av ny teknologi og nye tjenestekonsepser med kommersielt potensial, nasjonalt og internasjonalt.

I senere år har Gassnova sett økende risiko knyttet til CLIMIT-Demos begrensede mulighet til å støtte de avsluttende fasene av teknologiutviklingen. Dette gjelder primært fangst, men også andre ledd i CCS-verdikjeden. Begrensningene skyldes at markedets behov for støtte til teknologier i stadiene nær kommersialisering er for omfattende for CLIMIT-Demos budsjetter. Risikoen er at CLIMIT-Demo må prioritere enda hardere og støtte færre teknologier i det videre modningsløpet enn behovet tilsier.

På oppdrag fra OED leverte Gassnova i november et notat til departementet om styrking av budsjettet til CLIMIT-Demo. Notatet formidler blant annet at Langskip-prosjektet har ført til betydelig økt interesse for teknologiutvikling langs hele CCS-kjeden. Internasjonale analyser viser at det trengs ny CCS-teknologi i kommersiell skala for at man skal kunne nå langsiktige globale mål for utslippskutt. Notatet konkluderer med at budsjetttrammene bør økes, slik at man kan støtte flere typer prosjekter hos flere aktører – i nasjonale og internasjonale prosjektsamarbeid.

5.2.3 TCM

I oppdragsbrevet for 2022 er Gassnova bedt om å legge til rette for langsiktig, god utnyttelse av anleggene og den etablerte infrastrukturen også etter utløpet av inneværende avtaleperiode. I 2022 har TCM vært driftet i 10 år.

TCM er i dag eid av staten (73,9 %) og tre industrielle eiere – Equinor, Shell og TotalEnergies – med like eierandeler. Gjeldende deltakeravtale ble inngått i 2020 og går ut ved slutten av 2023. Per i dag er det ikke budsjettet midler for drift av TCM i en ny avtaleperiode.

Dersom driften ved TCM ikke videreføres etter avtaleperiodens utløp, skal anlegget ifølge deltakeravtalen rives. Kostnadene deles mellom eierne i henhold til en forhåndsavtale. Ved et eventuelt opphør av TCM etter 2023 er det risiko for at målsettingen ikke oppnås om en langsiktig og god utnyttelse av teknologisenteret på Mongstad.

6 VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

Politikere, næringsliv og samfunnet anerkjenner i stadig større grad at CCS er en nødvendig klimaløsning. I Europa er det store endringer i holdningen til CCS. I hovedsak er dette drevet av styrket klimapolitikk. Samtidig har realiseringen av Langskip gjort CCS til en realitet, noe som også har påvirket stemningene i Europa.

Foreløpig er Langskip det eneste CCS-prosjektet i Europa som er besluttet realisert og under bygging. En rekke prosjekter er under utvikling, men for å ta spranget fra planlegging til operative anlegg trenger CCS støttende rammeverk. I oktober offentliggjorde EU at det skal utarbeides en kommisjonsmelding (en slags «stortingsmelding») om CCS i løpet av 2023. EUs innovasjonsfond kan allerede i dag støtte CCS-prosjekter. Flere slike prosjekter har fått støtte i 2022.

I forlengelsen av EUs klimapakke «Fit for 55» – som skal gjøre at EU når målet om 55 prosents utslippskutt i 2030 – skal regelverket videreutvikles. All transport av CO₂ til lagringsformål blir nå en kvotepliktig aktivitet. Dette vil forenkle regelverket som påvirker CCS-kjeden. I 2023 skal også retningslinjene for EUs CO₂-lagringsdirektiv revideres.

Enkeltland i EU har etablert støtteordninger for CCS. Sverige innfører driftstøtte for bio-CCS gjennom omvendte auksjoner. Den britiske regjeringen har kunngjort et rammeverk for å støtte utviklingen av CCS-prosjekter, blant annet basert på differansekontrakter. Danmark har statlig støtte til CCS via CCS-puljen. Nederland støtter CCS-prosjekter via SDE++-programmet. Frankrike har nylig annonsert at de vil utforme en nasjonal CCS-strategi, med sikte på storskalaprojekter for reduksjon utslipp fra industri innen 2030. Rammeverk for CCS diskuteres i Tyskland i form av differansekontrakter for industrien. Tyskland har tradisjonelt vært svært skeptiske til CCS. Dette er i ferd med snu. Tyskland er EUs største økonomi, og tysk CCS-politikk kan ha avgjørende betydning for videre utbredelse av CCS i Europa.

Utenfor Europa er det også en betydelig utvikling for CCS. Ifølge Global CCS Institute ble 61 nye anlegg lagt til i prosjektporteføljen i 2022. Dermed er det i dag 30 CCS-prosjekter i drift, 11 under bygging og 153 under utvikling. Særlig i USA forventes det stor aktivitet på området. Der er det nylig etablert virkemidler som gjør at det kan forventes en vesentlig raskere realisering av CCS. I Sørøst-Asia og Japan er interessen for CCS økende. I løpet av 2022 har Gassnova kunnet ønske velkomne flere delegasjoner fra Sør-Korea.

Generelt er det stadig større interesse fra utenlandske aktører som ønsker å lære om Norges CCS-erfaring. Via gevinstrealiseringsarbeidet ønsker Gassnova å dele erfaring med relevante interessenter, og koordinerer dette med Langskip-aktørene. Det er mange som ønsker å komme til Norge på CCS-ekskursjoner, såkalte «CCS-safarier». Denne trenden vil fortsette i 2023, og det er foreløpig planlagt besøk fra svenske, franske og polske delegasjoner. Deling av læring og erfaring – særlig med europeiske aktører – har høy prioritert i gevinstrealiseringsarbeidet. Hovedmålsettingen med Langskip er å demonstrere og utvikle CO₂-håndtering slik at de langsiktige klimamålene i Norge og EU kan nås, til lavest mulig kostnad.

Selv om trenden i utviklingen av CCS er positiv, er det fortsatt behov for å videreutvikle teknologi og løsninger for CO₂-håndtering for å nå nødvendige kostnadsreduksjoner. CLIMIT opplever stor interesse fra aktører som ønsker støtte – både til utvikling av nye teknologer og løsninger, og til tidligfasestudier hos industriaktører som ønsker å iverksette CCS på sine anlegg. Også TCM opplever økende interesse for nye fangstteknologier tilpasset spesifikke utslipp eller industriprosesser.

Fremover vil Gassnovas høyeste prioritet være å følge opp de ulike delene av Langskip og bidra til at prosjektet når sine mål. Med bakgrunn i oppdraget fra OED og den kompetansen selskapet har opparbeidet seg, har Gassnova særskilte forutsetninger for å bidra til en helhetlig tilnærming til CCS.

Fremover skal Gassnova samarbeide med andre myndighetsaktører i Norge for videre, positiv utvikling av CCS.

Det er svært viktig at Langskip lykkes. Da vil omverdenen anse CCS som en trygg og fullt gjennomførbar klimaløsning.

7 ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP

7.1 Styrets årsberetning

Virksomheten

Gassnova SF har som formål å fremme teknologiutvikling og kompetanseoppbygging for kostnadseffektive og framtidsrettede løsninger for CO₂-håndtering. Foretaket er eid av Olje- og energidepartementet (OED) og er lokalisert i Porsgrunn. Rammebetingelsene for virksomheten fastlegges gjennom vedtekter og årlige oppdragsbrev med angivelse av økonomiske rammer, mål og oppdrag.

Gassnova er involvert i og har bred kunnskap om utvikling og bruk av teknologi og løsninger for CO₂-fangst og -lagring. Gassnova skal aktivt knytte sammen fagmiljøer innenfor forskning, industri og offentlige virksomheter og skal gjennom sine ulike oppgaver legge til rette for at statens mål med satsingen på fangst og lagring av CO₂ kan oppnås.

Statens arbeid med CO₂-håndtering omfatter blant annet Langskip, Teknologisenter Mongstad (TCM) og CLIMIT-programmet. Gassnova har ansvaret for å følge opp tilskuddsavtalene som er inngått mellom staten og henholdsvis Norcem, Celsio og Northern Lights om realisering av Langskip prosjektet, i tråd med fullmakt gitt av OED. Gassnova skal også følge opp og koordinere arbeidet med gevinstrealisering for Langskip og prioritere aktiviteter som bidrar til måloppnåelse for staten.

CLIMIT-programmet omfatter Norges Forskningsråds støtteordning for forskning og utvikling (FoU delen) og Gassnovas støtte til utvikling og demonstrasjon (Demo-delen). Gassnova leder sekretariatsfunksjonen som ivaretas i fellesskap med Norges Forskningsråd. TCM har siden oppstarten i 2012 etablert seg som en viktig arena for utvikling og testing av teknologi for CO₂-fangst. Staten ved Gassnova overtok eierskapet til anlegget i 2017 hvor datterselskapet TCM Assets AS ble stiftet. Det ble i tillegg opprettet et eget driftsselskap TCM DA. TCM DA eies av den norske stat gjennom Gassnova (73,9 %), sammen med de industrielle partnerne Equinor, Shell og TotalEnergies som hver har en eierandel på 8,7 %. Gassnova SF (morselskap) og TCM Assets AS (datterselskap) utgjør konsernet Gassnova. TCM Assets AS har ingen ansatte, og har som formål å eie og leie ut CO₂ fangstanlegg på Mongstad.

Styrets arbeid

Gassnovas styre har i 2022 vært sammensatt som følger:

- Morten Ruud, leder
- Marianne Holmen, nestleder
- Trond Moengen
- Kjell Olav Kristiansen
- Cathrine Brekke (frem til 30. september 2022)
- Ståle Aakenes, ansattvalgt representant
- Kari-Lise Rørvik, ansattvalgt observatør

Det har vært avholdt syv ordinære styremøter i beretningsåret.

Oppfølging av Langskip tilskuddsavtaler og arbeidet med gevinstrealisering

Styret har i 2022 hatt en tett oppfølging av Langskip prosjektet, og styreleder og nestleder har deltatt i en felles styringsgruppe sammen med representanter fra Olje- og energidepartementet. Gassnova har gjennom oppdragsbrevet fått i oppgave å følge opp tilskuddsavtalene for Langskip med god kostnads- og risikostyring. Styret har i denne sammenheng vektlagt Gassnovas vurderinger av industriaktørens risikobilde og mitigerende tiltak, samt de halvårlige oppdateringene av kostnader og fremdriftsplaner. Regjeringen besluttet sommeren 2022 å gi tilskudd til realisering av Celsio sitt CO₂-fangstprosjekt på Klemetsrud. Styret har hatt særlig fokus på identifiserte utfordringer i oppstartsfasen av Celsio prosjektet, og styrets drøftelser har dannet grunnlag for foretakets tilråding til departementet vedrørende iverksettelse av ytterligere kontrollaktiviteter for å sikre en vellykket realisering.

Langskip er det første CCS-prosjektet som realiseres på landbasert industri i Europa og har sammen med en innstramning av klimapolitikken bidratt til at interessen for CO₂-håndtering har økt betydelig de siste årene. En vurdering gjennomført i samarbeid med departementet sommeren 2022 konkluderte med at den samfunnsøkonomiske nytten av Langskip ser ut til å bevege seg i positiv retning. Gassnova har fått i oppdrag å koordinere arbeidet med gevinstrealisering for Langskip, samt å bidra til å maksimere nytten av prosjektet gjennom å tilrettelegge for deling av erfaringer og kunnskap. Det har i 2022 vært betydelig aktivitet knyttet til kunnskapsformidling og samhandling med myndighetsorganer og øvrige deler av virkemiddelapparatet i Norge og internasjonalt. Styret har i sitt arbeid også vært opptatt av synergier mellom Gassnovas ulike oppdrag, herunder hvordan aktiviteten ved Teknologisenteret på Mongstad og porteføljen i CLIMIT-Demo kan støtte opp om målene for Langskip. Både TCM og CLIMIT programmet bidrar til gevinstrealisering for Langskip, gjennom å støtte utvikling av teknologier for og kunnskap om CO₂-håndtering.

Styrets vurderinger knyttet til videreføring av aktiviteten ved TCM etter 2023

Styrets drøftelser knyttet til ivaretagelse av statens interesser i Teknologisenteret på Mongstad har i 2022 i hovedsak dreid seg om arbeidet med å kartlegge relevansen av TCM etter utløpet av innværende partnerskapsavtale samt aktuelle eiermodeller med vesentlig lavere finansiell eksponering for staten. Styret har i denne sammenheng lagt vekt på reduksjon av statens generelle risikoeksponering og mulighetene for økt betaling fra brukerne av TCM. Med bakgrunn i et bredt anlagt utredningsarbeid formidlet styret ved utgangen av 2022 sine vurderinger til departementet vedrørende muligheter for videreføring av aktiviteten på TCM etter 2023.

Videreutvikling av foretaket

Styret anser Gassnova med sin erfaring og kompetanse bygget opp over mer enn 15 år som en viktig bidragsyter i den videre utviklingen av CO₂-håndtering, i komplementært samarbeid med de tematiske mer generiske aktørene i virkemiddelapparatet. Dette er avgjørende for at vi skal lykkes med CCS. Stortingets beslutning om å gi støtte til realisering av Langskip og den økende interessen i markedet for CCS som klimatilak, har imidlertid betydning for Gassnovas virksomhet både med hensyn til fremtidige oppgaver og behov for tilpasning av foretakets kompetanse og ressurser. Gassnova foretok våren 2021 en større reorganisering for å legge til rette for oppfølgingen av Langskip prosjektet og arbeidet med gevinstrealisering. Styret har i 2022 intensivert diskusjonene om videreutvikling av foretaket i samspill med departementet og vil videreføre dette arbeidet også neste år.

Helse, miljø, sikkerhet og kvalitet

Det er ikke registrert skader eller ulykker i direkte tilknytning til Gassnovas aktiviteter i 2022, og ingen alvorlige HMS hendelser eller vesentlige brudd på utslippstillatelsen ved TCM. Helse, miljø og sikkerhet er en integrert del av arbeidsprosessene i Gassnovas kvalitetsledelsessystem.

Det jobbes aktivt med å redusere sykefravær, blant annet gjennom utarbeidelse av oppfølgingsplaner for sykemeldte og tilrettelegging av oppgaver og arbeidsforhold. Totalt sykefravær i foretaket i 2022 var på 561 dager, som utgjør 6,7 %, mot 3,8 % i 2021. Dette er høyere enn målsettingen om et totalt sykefravær på under 3,5 %. Årsaken er noen enkelttilfeller av langtids sykemeldinger. Korttidsfravær mellom 1-16 dager ligger på 1,8 %.

Styret legger vekt på oppfølgingen av foretakets risikobilde, og at arbeidet med risikohåndtering, sammen med vedtatte måleindikatorer skal være en integrert del av virksomhetsstyringen og bidra til måloppnåelse innenfor de budsjettammer som er stilt til disposisjon for foretaket. Styret har videre vært opptatt av den løpende oppfølgingen og Gassnovas vurderinger av industriaktørene i Langskip sine risikovurderinger, samt deres iverksatte mitigerende tiltak. Fokuset på arbeidet med IKT-sikkerhet har vært videreført i 2022, og det har blitt gjennomført flere phishing kampanjer for å avdekke svakheter og risiko knyttet til systemer og atferd som utgangspunkt for videre forbedringstiltak. Dette er aktiviteter som vil bli gjennomført årlig.

Arbeidsmiljø og organisasjonsutvikling

Gassnova er en kompetansebedrift der medarbeiderne er foretakets viktigste ressurs. Styret er opptatt av at Gassnova har et godt fysisk og psykisk arbeidsmiljø. Medarbeidere skal oppleve tydelig og støttende ledelse, klare mål og roller og ha mulighet for å utvikle egen kompetanse. Styret stiller krav til foretakets ledelse om arbeidet med arbeidsmiljø og kompetanseutvikling. Samarbeid med arbeidsmiljøutvalg (AMU), verneombud og de tillitsvalgte er viktig for et godt arbeidsmiljø. AMU har avholdt 7 møter i 2022.

Foretaket gjennomfører jevnlig arbeidsmiljø- og organisasjonsundersøkelser. Resultatene fra disse er viktig for utvikling av organisasjonen og arbeidsmiljøet. Styret har vært opptatt av at det iverksettes forbedringstiltak på områder med negativ utvikling, samtidig som områder med positive resultater og fremgang vedlikeholdes. Foretaket iverksatte sommeren 2022 et systematisk og langsiktig organisasjonsutviklingsarbeid. Dette arbeidet skal øke foretakets evne til å anvende ressurser trygt og effektivt for å oppnå resultater og lære av egen praksis. Organisasjonsutvikling skal også sette organisasjonen bedre i stand til å planlegge og gjennomføre nødvendige omstillinger raskt, og med minst mulig tids- og ressursbruk. Styret vil ha en jevnlig oppfølging av dette arbeidet også i 2023.

Likestilling og mangfold

Gassnova legger vekt på likestilling og likebehandling av alle medarbeidere. Gassnovas fokus vedrørende likebehandling omfatter blant annet områder som ansettelser, utnevnelser og anskaffelser. Gassnovas nye lokaler i Powerhouse har god fysisk tilgjengelighet, og muliggjør individuell tilrettelegging av arbeidsplassen for ansatte ved behov.

Styret anser fordelingen av menn og kvinner i Gassnova som tilfredsstillende. Ved utgangen av 2022 var det 15 kvinner av totalt 36 ansatte i foretaket, med en kvinneandel i ledergruppen på 75 %. Kvinneandelen i styret i 2022 var 43 % inkludert observatør (33 % eksklusiv observatør), og på samme nivå som året før.

Gassnovas arbeid med samfunnsansvar, bærekraft og påvirkning på ytre miljø

Gassnova skal utøve sin virksomhet på en etisk forsvarlig, bærekraftig og ansvarlig måte, i tråd med gjeldende lover og regler og god praksis. Foretaket har særlig fokus på forebyggende tiltak rettet mot anti-korrupsjon og habilitetsspørsmål, både gjennom holdningsskapende arbeid og åpenhet.

Gassnovas krav og forventninger er tydeliggjort i retningslinjer for foretakets arbeid med samfunnsansvar, samt retningslinjer og prinsipper for etikk, habilitet og varsling. Retningslinjene er åpent tilgjengelige via foretakets internettside.

I Eierskapsmeldingen 2022 uttrykte staten en forventning om at selskapene setter mål og iverksetter tiltak for reduksjon i klimagassutslipp på kort og lang sikt – i tråd med Parisavtalens mål om å begrense temperaturøkningen. Gassnova hensyntar statens forventninger om å iverksette tiltak for reduksjon av negativ påvirkning på naturmangfold og økosystemer. Gassnovas kontor er lokalisert i Powerhouse Telemark, som er det første BREEAM-Nor-sertifiserte bygget i fylket.

Gassnova hadde ingen egne direkte utslipp i 2022 som har bidratt til forurensning av det ytre miljø. Foretaket har etablert retningslinjer for tjenestereiser hvor det legges vekt på eget CO₂-fotavtrykk. Covid-19 situasjonen har medført en betydelig reduksjon av foretakets reisevirksomhet også i 2022. For å redusere reisevirksomheten ytterligere prioriterer Gassnova digitale møteløsninger fremfor fysiske, der dette er mulig.

Gassnovas verdier er viktige i arbeidet med FNs bærekraftsmål knyttet til anstendig arbeid og økonomisk vekst. Gassnova har spesielt fokus på at ressurser forvaltes og organiseres effektivt og slik at de fremmer foretakets mål og støtter foretakets strategi.

Lønnspolitikk og lønn til ledende ansatte

Styret følger opp fastsettelse av lederlønn i foretaket i tråd med «Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel» av 13. februar 2015 fastlagt av Nærings- og fiskeridepartementet og eierskapsmeldingen vedtatt av Stortinget i 2019 (Meld. St. 8 (2019-2020)). Fastlønnen er hovedelementet i ledernes lønn. Fastlønnen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende sammenliknet med tilsvarende selskaper. Styret skal bidra til moderasjon i godtgjørelsen til ledende ansatte.

Forsikring for styrets medlemmer og daglig leder

Gassnova har tegnet styreansvarsforsikring for medlemmer av styret. Dekningen per skadetilfelle er begrenset oppad til 10 millioner kroner. Det er ikke tegnet tilsvarende forsikring for daglig leder.

Årsresultat

Gassnova SF (morselskap) ble etablert med en innskuddskapital på 10 MNOK. Gassnovas SFs drift finansieres over statsbudsjettet. Foretaket har ikke erverv som formål. Gassnova SF fakturerer Olje- og energidepartementet for tjenester foretaket utfører for departementet, i tråd med avtalt budsjett. I tillegg har foretaket inntekter relatert til salg av tjenester til TCM DA. Foretakets kostnader består hovedsakelig av lønn, innleie av personell og kjøp av eksterne tjenester, reisekostnader, husleie og øvrig kontorhold.

Foretaket skal over tid gå resultatmessig i balanse. Det er derfor ikke fastsatt utbyttepolitikk for Gassnova SF ut over at årsoverskudd fra foretaket kan utbetales til staten som utbytte i samsvar med

statsforetakslovens regler. Foretaksmøtet godkjenner anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd.

TCM Assets AS (Datterselskap) har en innskuddskapital på 2 MNOK. Selskapet eier og leier ut anlegg for testing av CO₂-fangst.

Året 2022 ga et underskudd på 25 015 021 NOK for konsernet samlet. 2017 var det første året med konsernregnskap. For Gassnova SF ga året 2022 et underskudd på 5 055 587 NOK mot et overskudd på 2 482 176 NOK i 2021. Administrasjonstilskuddet for 2022 er rundt 10 mill. kroner lavere enn 2021, uten at omfanget av oppgaver selskapet gjennomførte er redusert. Administrasjonen har i løpet av året signalisert at årsresultatet ville ende med underskudd som helhet. Styret har godkjent dette for 2022. Årets resultat er i tråd med forventet resultat. Styrets vurdering er at nåværende nivå på driftstilskuddet ikke er bærekraftig over tid med gjeldende aktivitetsnivå og bemanning.

Konsernets bankbeholdning er ved utgangen av året 121 626 440 NOK en nedgang på 10 309 762 NOK. Den likviditetsmessige stillingen anses som god.

Konsernets bankinnskudd, kundefordringer og kortsiktige gjeld er direkte knyttet til virksomhetens daglige drift. Risikoen knyttet til at debitorer ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser anses å være lav. Det benyttes ikke finansielle derivater og virksomheten er i begrenset grad eksponert for valutarisiko. Selskapet har etablert velfungerende rutiner for å håndtere finansiell risiko.

Regnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

Oslo 1. mars 2023

Morten Ruud
Styrets leder

Trond Moengen
Styremedlem

Roy Vardheim
Administrerende direktør

Marianne Holmen
Nestleder

Kristin Skofteland
Styremedlem

Kjell Olav Kristiansen
Styremedlem

Ståle Aakenes
Ansattvalgt styremedlem

Document history

COMPLETED BY ALL:
01.03.2023 21:45

SENT BY OWNER:
Cecilie Tveit · 01.03.2023 12:50

DOCUMENT ID:
B18Wn3n0i

ENVELOPE ID:
BySZh220j-B18Wn3n0i

DOCUMENT NAME:
Gassnova SF Styrets Beretning.pdf
5 pages

ALL ATTACHMENTS APPROVED:
Gassnova SF Styrets Beretning.pdf-pAdES-B19Bhn3Ri.pdf
Gassnova SF Styrets Beretning.pdf-pAdES-S1tvh33Ao.pdf
Gassnova SF Styrets Beretning.pdf-pAdES-rkBu3nnAs.pdf
Gassnova SF Styrets Beretning.pdf-pAdES-ryWm32nAj.pdf
Gassnova SF Styrets Beretning.pdf-pAdES-rJsEnhhRj.pdf
Gassnova SF Styrets Beretning.pdf-pAdES-r1RlhhRs.pdf
Gassnova SF Styrets Beretning.pdf-pAdES-SklKnhRj.pdf

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Trond Moengen trond.moengen@energidata.no	Signed	01.03.2023 14:07	eID	Norwegian BankID (DOB: 66/04/12)
	Authenticated	01.03.2023 14:06	Low	IP: 109.247.86.246
Kjell-Olav Kristiansen kjell@joule-economics.com	Signed	01.03.2023 14:10	eID	Norwegian BankID (DOB: 52/10/15)
	Authenticated	01.03.2023 14:09	Low	IP: 109.247.86.246
Roy Vike Vardheim rv@gassnova.no	Signed	01.03.2023 14:12	eID	Norwegian BankID (DOB: 56/07/30)
	Authenticated	01.03.2023 14:11	Low	IP: 109.247.86.246
Morten Ruud mr@gassnova.no	Signed	01.03.2023 14:15	eID	Norwegian BankID (DOB: 52/12/27)
	Authenticated	01.03.2023 14:13	Low	IP: 109.247.86.246
Marianne Holmen marianne.holmen@statkraft.com	Signed	01.03.2023 15:02	eID	Norwegian BankID (DOB: 72/03/31)
	Authenticated	01.03.2023 15:01	Low	IP: 193.212.95.249
Ståle Askenes sa@gassnova.no	Signed	01.03.2023 21:35	eID	Norwegian BankID (DOB: 61/11/14)
	Authenticated	01.03.2023 21:32	Low	IP: 88.88.102.226
Kristin Skofteland kristin@beyondor.no	Signed	01.03.2023 21:45	eID	Norwegian BankID (DOB: 71/07/05)
	Authenticated	01.03.2023 21:44	Low	IP: 92.221.18.221

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR
compliant

eIDAS
standard

PAdES
sealed

7.2 Årsregnskap Gassnova

GASSNOVA SF - KONSERN

Morselskap			Konsern		
2022	2021		RESULTAT 01.01. - 31.12.	2022	2021
		Note			
71 919 381	88 759 707	1,2	Inntekt	88 674 666	105 261 403
5 440 348	7 617 145	1,2	Annen driftsinntekt	17 926 908	23 979 265
<u>0</u>	<u>0</u>	3	Annen inntekt	<u>0</u>	<u>0</u>
77 359 728	96 376 852		Sum driftsinntekt	106 601 573	129 240 668
65 760 346	68 352 460	4,5	Lønnskostnad	65 760 346	68 352 460
914 798	929 442	6	Avskrivning driftsmidler	32 487 038	32 444 841
0	0	6	Nedskrivning driftsmidler	6 644 126	0
<u>18 319 618</u>	<u>25 593 863</u>	7,8	Annen driftskostnad	<u>35 215 340</u>	<u>46 263 250</u>
84 994 761	94 875 765		Sum driftskostnad	140 106 850	147 060 551
-7 635 033	1 501 087		DRIFTSRESULTAT	-33 505 276	-17 819 883
2 579 460	981 168	9	Finansinntekter	2 860 686	1 070 330
<u>14</u>	<u>80</u>	9	Finanskostnader	<u>14</u>	<u>306</u>
2 579 446	981 088		Netto finans	2 860 672	1 070 024
-5 055 587	2 482 176		RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD	-30 644 605	-16 749 858
<u>0</u>	<u>0</u>	10	Skattekostnad	<u>5 629 584</u>	<u>4 231 048</u>
-5 055 587	2 482 176	11	ÅRSRESULTAT	-25 015 021	-12 518 810
			OVERFØRING		
-5 055 587	2 482 176	11	Til annen egenkapital	-25 015 021	-12 518 810
-5 055 587	2 482 176		Sum overføring	-25 015 021	-12 518 810

GASSNOVA SF - KONSERN

Morselskap			Konsern		
2022	2021		2022	2021	
		BALANSE 31.12.			
		Note			
0	0	6	1 782 309	2 907 977	Bygninger
0	0	6	41 562 945	78 653 642	Anlegg
<u>1 317 378</u>	<u>2 232 175</u>	6	<u>1 317 378</u>	<u>2 232 175</u>	Driftsløsøre, inventar og kontormaskiner
1 317 378	2 232 175		44 662 631	83 793 795	Sum varige driftsmidler
1	1	12	0	0	Aksjer i datterselskap
0	0	3,13	0	0	Refusjonsrett
<u>1</u>	<u>1</u>		<u>0</u>	<u>0</u>	Sum finansielle eiendeler
1 317 379	2 232 176		44 662 631	83 793 795	SUM ANLEGGSMIDLER
1 356 443	235 459	2, 8	3 144 092	1 962 096	Kundefordringer
170 721	176 331	8, 14	170 721	176 331	Andre fordringer
<u>1 527 164</u>	<u>411 790</u>		<u>3 314 812</u>	<u>2 138 427</u>	Sum fordringer
109 349 197	119 618 398	15	121 626 440	133 112 588	Bankinnskudd
<u>109 349 197</u>	<u>119 618 398</u>		<u>121 626 440</u>	<u>133 112 588</u>	Sum bankinnskudd, kontanter o.l.
110 876 360	120 030 188		124 941 253	135 251 015	SUM OMLØPSMIDLER
112 193 739	122 262 364		169 603 884	219 044 810	SUM EIENDELER

Morselskap				Konsern			
2022	2021		BALANSE 31.12.	2022	2021		
10 000 000	10 000 000	Note	Innskuddskapital	10 000 000	10 000 000		
<u>10 000 000</u>	<u>10 000 000</u>	11	Sum innskutt egenkapital	<u>10 000 000</u>	<u>10 000 000</u>		
16 356 043	17 507 018	11,12	Annen egenkapital	47 504 973	68 615 381		
<u>16 356 043</u>	<u>17 507 018</u>	11,12	Sum opptjent egenkapital	<u>47 504 973</u>	<u>68 615 381</u>		
<u>26 356 043</u>	<u>27 507 018</u>	11,12	SUM EGENKAPITAL	<u>57 504 973</u>	<u>78 615 381</u>		
68 227 971	72 632 309	5	Pensjonsforpliktelser	68 227 971	72 632 309		
0	0	10	Utsatt skatt	7 383 158	13 012 742		
0	0	3,13	Fjerningsforpliktelse	0	0		
<u>68 227 971</u>	<u>72 632 309</u>		Sum avsetninger og forpliktelser	<u>75 611 129</u>	<u>85 645 051</u>		
0	0	2	Øvrig langsiktig gjeld	0	14 192 527		
<u>0</u>	<u>0</u>		Sum annen langsiktig gjeld	<u>0</u>	<u>14 192 527</u>		
<u>68 227 971</u>	<u>72 632 309</u>		Sum langsiktig gjeld	<u>75 611 129</u>	<u>99 837 578</u>		
1 900 720	2 371 934	2, 8	Leverandørgjeld	3 334 261	3 759 167		
0	0	10	Betalbar skatt	0	0		
6 890 588	7 368 693	15	Skyldige offentlige avgifter	10 084 518	10 231 997		
<u>8 818 416</u>	<u>12 382 411</u>	8, 16	Annen kortsiktig gjeld	<u>23 069 003</u>	<u>26 600 688</u>		
<u>17 609 724</u>	<u>22 123 037</u>		Sum kortsiktig gjeld	<u>36 487 782</u>	<u>40 591 851</u>		
<u>85 837 695</u>	<u>94 755 347</u>		SUM GJELD	<u>112 098 911</u>	<u>140 429 429</u>		
<u>112 193 739</u>	<u>122 262 364</u>		SUM EGENKAPITAL OG GJELD	<u>169 603 884</u>	<u>219 044 810</u>		

I styret for GASSNOVA SF
Porsgrunn, den 31.12.2022/01.03.2023

Morten Ruud
Styrets leder

Marianne Holmen
Nestleder

Kjell Olav Kristiansen
Styremedlem

Trond Moengen
Styremedlem

Kristin Skofteland
Styremedlem

Ståle Aakenes, ansattvalgt
Styremedlem

Roy Vike Vardheim
Administrerende direktør

GASSNOVA SF - KONSERN

Morselskap		KONSERN	
2022	2021	2022	2021
		KONTANTSTRØMSANALYSE	
		Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	
-5 055 587	2 482 176	Årsresultat før skattekostnad	-30 644 605
0	0	Tap/gevinst ved salg av driftsmidler	0
0	0	Periodens betalte skatt	0
914 798	929 442	Ordinære avskrivninger og nedskrivninger	39 131 164
-1 120 984	464 766	Reduksjon(+)/økning(-) kundefordringer	-1 181 995
-471 214	-8 839 141	Økning(+)/reduksjon(-) leverandørgjeld	-424 906
-499 725	1 999 551	Forskjell kostnadsført pensjon og inn-/utbetaling i pensjonsordning	-499 725
-4 036 489	-6 893 375	Endring andre tidsavgrensingsposter	-3 673 554
0	0	Refusjonsrett uten kontanteffekt	0
-10 269 201	-9 856 580	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	2 706 379
		Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter	
0	0	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	0
0	0	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	0
0	0	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	0
		Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	
0	0	Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld	0
0	0	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	-14 192 527
0	0	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-14 192 527
-10 269 201	-9 856 580	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-11 486 147
119 618 398	129 474 979	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter pr. 01.01	133 112 588
109 349 197	119 618 398	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter pr. 31.12	121 626 440

Noter til regnskapet per 31.12.2022

Regnskapsprinsipper

Gassnova SF ble stiftet av Den norske stat ved Olje- og energidepartementet, 3. juli 2007. Foretakets formål er å forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering (teknolog utvikling, fangst, transport, injeksjon, lagring av CO₂) og å gjennomføre de prosjekter som foretaksmøtet bestemmer. Det er en målsetting at foretakets arbeid skal resultere i kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering.

Gassnova SF skal gi råd til Olje- og energidepartementet i forhold til spørsmål vedrørende CO₂-håndtering. Gassnova SF skal legge til rette for at statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjekter kan nyttiggjøres best mulig av staten eller statlig eide enheter. Gassnova SF skal bidra til gjennomføring av «CLIMIT-programmet».

TCM Assets AS er et heleiet datterselskap av Gassnova SF. Konsernregnskapet omfatter Gassnova SF og det 100 % eide datterselskapet TCM Assets AS.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Foretaket er eiet 100 % av staten ved Olje- og energidepartementet. Gassnova har ikke erverv til formål og er således ikke skattepliktig.

Konsolideringsprinsipper

Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner i alle selskaper som inngår i konsernregnskapet. Alle vesentlige transaksjoner og mellomværende mellom selskaper i konsernet er eliminert.

Aksjer i datterselskaper er eliminert i konsernregnskapet etter oppkjøpsmetoden. Dette innebærer at det oppkjøpte selskapets eiendeler og gjeld vurderes til virkelig verdi på kjøpstidspunktet, og eventuell merpris ut over dette klassifiseres som goodwill.

Klassifiserings- og vurderingsprinsipper

Omløpsmidler/kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler/langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Kostnader knyttet til fjerning og opprydding er estimert og balanseført i henhold til NRS.

Inntekter

Gassnova SF mottar bevilgninger fra staten for tjenester ytet for Olje- og energidepartementet i samsvar med foretakets formål. Tilskudd bevilges årlig av Stortinget og er presentert som inntekter i regnskapet. Opptjening skjer ved gjennomføring av aktiviteter. Kostnadene knyttet til disse aktivitetene regnskapsføres under andre driftskostnader.

Annen driftsinntekt regnskapsføres når den er opptjent, altså når krav på vederlag oppstår. Dette skjer når tjenesten ytes, i takt med at arbeidet utføres. Inntektene regnskapsføres med verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet.

Gassnova SF utbetaler tilskudd til aktørene i Langskip iht. deres inngåtte tilskuddsavtaler med OED. Innbetalingene fra OED og utbetalingene til aktørene nettoføres som kostnader i Gassnovas regnskap fra og med 2021.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er bokført til historisk anskaffelseskost. Driftsmidlene avskrives årlig etter en lineær avskrivningssats hvor den økonomiske levetiden er lagt til grunn. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lengre er til stede.

Fordringer

Fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning for forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelsen.

Skatt

Skattekostnaden sammenstilles med regnskapsmessig resultat før skatt. Skatt knyttet til egenkapitaltransaksjoner er ført mot egenkapitalen.

Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets direkte skattepliktige inntekt) og endring i netto utsatt skatt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er presentert netto i balansen.

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner på transaksjonstidspunktet. Balanseposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner på balansedagen. Valutagevinst/tap er regnskapsført som finansinntekt/kostnad.

Pensjoner

Foretakets ansatte er medlemmer av pensjonsordninger som gir rett til fremtidige pensjonsytelser (ytelsesplaner).

En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Ved regnskapsføring av pensjon som er ytelsesplan, kostnadsføres forpliktelsen over opptjeningsperioden i henhold til planens opptjeningsformel. Allokeringmetode tilsvarer planens opptjeningsformel med mindre det vesentlige av opptjeningen skjer mot slutten av opptjeningsperioden. Lineær opptjening legges da til grunn. For pensjonsordninger etter lov om foretakspensjon anvendes således lineær opptjening.

Aktuarielle tap og gevinster (estimatavvik) som skyldes endringer i aktuariemessige forutsetninger eller grunnlagsdata føres direkte mot egenkapitalen. Alle pensjonskostnader føres etter IAS 19.

Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av pensjonsforpliktelsene og verdien av pensjonsmidler som er avsatt for betaling av ytelsene. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi.

Måling av pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene gjennomføres på balansedagen. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene, og er beregnet av netto faktisk underfinansiering.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er satt opp etter den indirekte modellen.

Fjerningsforpliktelse

TCM Assets AS overtok administrasjonsbygg og anlegg for testing av CO₂-fangst fra CO2 Technology Centre Mongstad DA 18. august 2017. I henhold til inngått avtale mellom TCM Assets AS og Equinor ASA, er TCM Assets AS forpliktet til å fjerne anlegg og utstyr, samt utføre miljømessig oppryddingsarbeid ved opphør av driften ved teknologisenteret forutsatt at anleggene eller utstyret ikke ønskes overtatt av andre. Selskapet betalte ikke noe kontantvederlag for anleggene; vederlaget utgjør dermed summen av de forpliktelse som TCM Assets AS har pådratt seg ved overtakelsen, bokført som fjerningsforpliktelse i 2017 (se note 16). Anlegget ble på overdragelsestidspunktet verdsett til 134 MNOK.

Endring i forpliktelsen som følge av endret estimat knyttet til fjerningskostnadene regnskapsføres i aktuelt år.

Samtidig som TCM Assets AS påtok seg forpliktelsen til å rive anleggene når leieperioden er avsluttet ble det inngått en avtale med TCM DA (driftsselskapet) hvor driftsselskapet som en del av leievilkårene påtar seg å dekke alle rivningskostnader ved eventuelt opphør av driften. Det er således eieren av TCM DA som hefter for selskapets forpliktelse. I brev av 27. juni 2019 har Olje- og Energidepartementet klargjort at Stortingets vedtak av 7. juni 2017 og delegering i supplerende oppdragsbrev innebærer at staten vil dekke statens andel av utgifter som påløper for TCM Asset AS ved rivning av anleggene ved TCM. På bakgrunn av denne klargjøringen har TCM Assets AS balanseført en refusjonsrett på kr 134 000 000, som tilsvarer balanseført fjerningsforpliktelse. Fjerningsforpliktelsen og refusjonsretten er nettoført i balansen fra 2020.

Refusjonsretten og fjerningsforpliktelsen er netto presentert fra og med 2020, da inngåtte avtaler sikrer at selskapet får dekket sine forpliktelser av eierne av TCM DA.

Note 1 - Driftsinntekter

Konsernets inntekter gjelder leieinntekt for anlegget ved TCM, bevilgning fra Olje- og energidepartementet, samt inntekter fra salg av tjenester til Technology Center Mongstad DA (TCM DA). Inntektene fordeler seg som følger:

Morselskap			Konsern	
2022	2021	Inntekter	2022	2021
0	0	Leieinntekter	16 755 285	16 501 696
71 919 381	88 759 707	Administrasjonstilskudd	71 919 381	88 759 707
71 919 381	88 759 707	Sum inntekter	88 674 666	105 261 403

Morselskap			Konsern	
2022	2021	Annen driftsinntekt	2022	2021
5 419 159	7 558 928	Salg av tjenester til TCM DA	5 419 159	7 558 928
0	0	Tilskudd fra OED til TCM Assets AS	12 486 560	16 362 120
21 189	58 218	Annet salg	21 189	58 218
5 440 348	7 617 145	Sum annen driftsinntekt	17 926 908	23 979 265

Alle inntekter er opptjent i Norge.

Note 2 - Transaksjoner og mellomværende med nærstående parter

Resultatmessige transaksjoner

Morselskap			Konsern			
2022	2021	Motpart	Resultatlinje	2022	2021	
71 919 381	88 759 707	Tildelinger	OED	Inntekter	84 405 941	
0	0	Leieinntekter	TCM DA	Inntekter	16 501 696	
5 419 159	7 558 928	Salg av tjenester	TCM DA	Annen driftsinnt.	7 558 928	
77 338 540	96 318 635	Sum		106 580 385	129 182 451	

Motparter

Olje- og energidepartementet (OED) er eier av Gassnova SF.

Technology Centre Mongstad DA (TCM DA) eies av Den norske stat ved Olje- og energidep., Equinor ASA, A/S Norske Shell og Total E&P Norge AS. Statens andel forvaltes av Gassnova SF.

Transaksjoner

Tildelinger, herunder administrasjonstilskudd, faktureres i tråd med årlig bevilgning gitt i oppdragsbrev fra

Olje- og energidepartementet. Salg av tjenester til TCM DA faktureres i henhold til Participant's Agreement. I de tilfeller Gassnova SF har pådratt kostnader på vegne av TCM DA er dette viderefakturert uten påslag. Leieinntekter faktureres fra TCM Assets AS til TCM DA, i henhold til inngåtte avtaler.

Mellomværende

Morselskap			Konsern		
2022	2021	Balansepost	Motpart	2022	2021
1 439 776	235 459	Kundefordringer	TCM DA	3 227 425	1 962 096
0	0	Lev.gjeld / Annen KG	TCM DA	14 192 527	14 192 527
0	0	Øvrig langsiktig gjeld	TCM DA	0	14 192 527

Note 3 - Refusjonsrett

Morselskap			Konsern	
2022	2021	Andre fordringer	2022	2021
0	0	Fordring TCM DA / Olje- og energidepartementet	0	0

Samtidig som TCM Assets AS påtok seg forpliktelsen til å rive anleggene når leieperioden er avsluttet ble det inngått en avtale med TCM DA (driftsselskapet) hvor driftsselskapet som en del av leievilkårene påtar seg å dekke alle rivningskostnader ved eventuelt opphør av driften. Det er således eieren av TCM DA som hefter for selskapets forpliktelse. I brev av 27. juni 2019 har Olje- og Energidepartementet klargjort at Stortingets vedtak av 7. juni 2017 og delegering i supplerende oppdragsbrev innebærer at staten vil dekke statens andel av utgifter som påløper for TCM Asset AS ved rivning av anleggene ved TCM. På bakgrunn av denne klargjøringen har TCM Assets AS balanseført en refusjonsrett på kr 134 000 000, som tilsvarer balanseført fjerningsforpliktelse. Refusjonsretten ble inntektsført i resultatregnskapet i 2019. Fjerningsforpliktelsen og refusjonsretten er netto presentert i balansen fra og med 2020.

Note 4 - Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

Morselskap			Konsern	
2022	2021	Lønnskostnader	2022	2021
46 754 293	48 299 339	Lønn	46 754 293	48 299 339
7 888 738	7 968 722	Arbeidsgiveravgift	7 888 738	7 968 722
9 973 717	10 502 052	Pensjonskostnader	9 973 717	10 502 052
1 143 598	1 582 348	Andre ytelser/personalkostnader	1 143 598	1 582 348
65 760 346	68 352 460	Sum lønnskostnader	65 760 346	68 352 460
36,7	37,0	Antall årsverk	36,7	37,0

Godtgjørelse til administrerende direktør per 31.12.2022

	Adm.dir
Lønn	2 111 671
Pensjonskostnader	350 514
Annen godtgjørelse	0

Den gjensidige oppsigelsestiden i åremålsperioden er seks måneder regnet fra første dag i måneden etter at den andre parten har mottatt oppsigelsen. Ansettelsesforholdet opphører 30.07.2023 uten oppsigelse.

Tidligere administrerende direktør Trude Sundset har mottatt totalt 2 303 716 kroner i lønn, sluttvederlag og annen godtgjørelse i 2021.

Godtgjørelse til ledende personer og styret; Stilling		godtgjørelse	pensjonsopptj.
Ingevig Slettebø	Leder Virksomhetsstyring	1 808 187	445 790
Tove Dahl Mustad	Leder Gevinstrealisering og markedsutvikling	1 717 411	381 522
Ingrid Sørum Melaaen	Leder Teknologiutvikling	1 639 348	287 495
Morten Ruud	Styrets leder	437 500	-
Marianne Holmen	Styrets nestleder	262 500	-
Cathrine Brekke	Styremedlem ¹⁾	166 750	-
Kjell Olav Kristiansen	Styremedlem	223 500	-
Trond Moengen	Styremedlem	223 500	-
Ståle Aakenes	Styremedlem, ansattvalgt	223 500	-

¹⁾ Cathrine Brekke var styremedlem til og med 30.09.2022.

Samlet godtgjørelse til ledende ansatte inneholder utgifter til lønn og annen godtgjørelse.

Note 5 - Pensjonsforpliktelse

Foretakets ansatte er medlemmer av pensjonsordninger som gir rett til fremtidige pensjonsytelser (ytelsesplaner). Ytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønn ved oppnådd pensjonsalder. Foretaket er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon og ordningen oppfyller krav etter denne lov. Opptjente pensjonsrettigheter er sikret gjennom pensjonsordninger i Statens Pensjonskasse.

	2022	2021
Antall personer i ordningen	52	49
Aktive	35	36
Pensjonister	10	8
Oppsatte	7	5
Årets pensjonskostnad	2022	2021
Nåverdi av pensjoner opptjent i perioden	8 831 351	9 303 687
Effekt av årets planendring	0	0
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	2 683 933	2 009 155
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-1 573 067	-1 275 234
Administrasjonskostnad	121 042	125 216
Årets netto pensjonskostnad	10 063 259	10 162 824
Arbeidsgiveravgift	1 418 920	1 432 958
Årets netto pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	11 482 178	11 595 782
Endring i pensjonsforpliktelse	2022	2021
Balanseført pensjonsforpliktelse (over-) underfinansiering ved periodens begynnelse	72 632 308	53 985 773
Resultatført pensjonskostnad i perioden	11 482 178	11 595 782
Aktuarmessig tap (gevinst) ført mot egenkapital	-3 904 613	16 646 985
Innbetalinger og utbetalt driftspensjon, inkl. AGA	-11 981 903	-9 596 232
Balanseført pensjonsforpliktelse (over-) underfinansiering ved periodens slutt	68 227 971	72 632 308
Finansiell status	2022	2021
Pensjonsforpliktelse	147 949 416	142 104 940
Pensjonsmidler	88 152 772	78 448 228
Periodisert arbeidsgiveravgift	8 431 327	8 975 596
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	0	0
Netto pensjonsforpliktelse	68 227 971	72 632 308
Økonomiske forutsetninger	2022	2021
Diskonteringsrente	3,00 %	1,90 %
Forventet avkastning pensjonsmidler	3,00 %	1,90 %
Årlig forventet lønnsvekst	3,50 %	2,75 %
Årlig forventet regulering pensjon	2,60 %	1,75 %
Årlig forventet G-regulering	3,25 %	2,50 %
Forventet frivillig avgang før/etter 50 år	0	0
Uttakstilbøyelighet førtid (AFP)	0	0

Pensjonsmidlene består av investeringer i foretaksobligasjoner (OMF).

Selskapet har ikke gitt lån eller sikkerhetsstillelse til medlemmer av styrende organ.

Note 6 - Anleggsmidler

Morselskap	Inventar og utstyr	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01	3 703 864	3 703 864
Tilgang i året	0	0
Avgang i året	0	0
Anskaffelseskost pr. 31.12	3 703 864	3 703 864
Akkumulerte av-og nedskr. 01.01.2022	-1 471 689	-1 471 689
Akkumulerte avskr. 31.12.2022	-2 386 487	-2 386 487
Balanseført verdi pr. 31.12	1 317 377	1 317 377
Avskrivninger i året	914 798	914 798
Avskrivningstid	3-5 år	3-5 år
Ikke balanseførte leieavtaler	2022	2021
Årlig leiekostnad, ikke balanseført *	3 374 359	3 506 601
Leieperiode	1 år	1 år

* Årlig leiekostnad KPI-reguleres. Leieperioden er avtalt til 15 år fra innflytting høsten 2020.

Konsern	Bygninger	Anlegg	Inventar og utstyr	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01	7 690 296	189 775 531	3 703 864	201 169 691
Tilgang i året	0	0	0	0
Avgang i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost pr. 31.12	7 690 296	189 775 531	3 703 864	201 169 691
Akkumulerte av-og nedskr. 01.01.2022	-4 782 319	-111 121 888	-1 471 689	-117 375 896
Akkumulerte avskr. 31.12.2022	-5 907 988	-141 568 459	-2 386 487	-149 862 934
Akkumulerte nedskr. 31.12.2022	0	-6 644 126	0	-6 644 126
Balanseført verdi pr. 31.12	1 782 308	41 562 946	1 317 377	44 662 631
Avskrivninger i året	1 125 669	30 446 571	914 798	32 487 038
Avskrivningstid	7 år	3-7 år	3-5 år	

TCM Assets AS har nedskrevet bokført verdi av Chilled Ammonia Plant til verdi kr 0 per 31.12.2022, da det er ansett som lite sannsynlig at anlegget vil generere fremtidige kontantstrømmer for selskapet.

Ikke balanseførte leieavtaler	2022	2021
Årlig leiekost., eks. felleskost., ikke balanseført*	7 664 716	7 650 531
Leieperiode	1 år	1 år

* Årlig leiekostnad ovenfor inkluderer faktisk bokført tomteleie for TCM Assets AS (kr 4 290 357), samt leie av kontorlokaler (kr 3 374 359).

Note 7 - Revisjon

Godtgjørelse (ekskl. mva) til BDO fordeler seg slik:

Morselskap			Konsern	
2022	2021		2022	2021
199 909	131 500	Lovpålagt revisjon	255 600	156 500
19 219	15 400	Revisjonsrelaterte tjenester	21 588	71 600
219 128	146 900	Sum godtgjørelse revisor	277 188	228 100

Note 8 - Nettopresenterte poster

Morselskap			Konsern	
2022	2021	Regnskapslinje / beskrivelse	2022	2021
444 305 086	255 701 700	Andre kortsiktige fordringer	444 305 086	255 701 700
-444 305 086	-255 701 700	Annen kortsiktig gjeld	-444 305 086	-255 701 700
28 500 000	258 000 000	Kundefordringer	28 500 000	258 000 000
-28 500 000	-258 000 000	Leverandørgjeld	-28 500 000	-258 000 000
-15 000 000	0	Andre driftskostn. / Tilskudd fra OED	-15 000 000	0
15 000 000	0	Andre driftskostn. / Kostn. til Fangst, Transport og Lagerakt.	15 000 000	0
-3 129 203 497	-1 873 417 658	Andre driftskostn. / Tilskudd fra OED knyttet til Langskip	-3 129 203 497	-1 873 417 658
3 129 203 497	1 873 417 658	Andre driftskostn. / Utbetalt til Langskip-aktørene	3 129 203 497	1 873 417 658
0	0	Sum nettopresenterte poster	0	0

Note 9 - Finansposter

Morselskap			Konsern	
2022	2021	Finansinntekt	2022	2021
2 579 460	981 168	Renteinntekt	2 860 686	1 070 330
14	80	Rentekostnad	14	306
2 579 446	981 088	Netto finans	2 860 672	1 070 024

Note 10 - Skatt og midl. forskjeller - Utsatt skatt-/skattefordel

Skattekostnader i konsernet knytter seg i sin helhet til datterselskapet TCM Assets AS.

Konsernet:

	2022	2021
Årets resultat før skattekostnad	-25 589 017	-19 232 034
Permanente forskjeller	0	0
+/- Endringer midlertidige forskjeller	23 870 030	15 578 543
Årets skattegrunnlag	-1 718 987	-3 653 491
+/- Endring i utsatt skatt	-5 629 584	-4 231 048
Betalbar skatt i balansen	0	0

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skattefordel:

	01.01.2022	31.12.2022	Endringer
Anleggsmidler	70 178 562	46 308 532	23 870 030
Kortsiktig gjeld	-134 000 000	-134 000 000	0
Andre forskjeller	134 000 000	134 000 000	0
Skattemessig fremførbart underskudd	-11 029 734	-12 748 721	1 718 987
Sum midlertidige forskjeller	59 148 828	33 559 811	25 589 017
Netto balanseført utsatt skatt/skattefordel 22 %	13 012 742	7 383 158	5 629 585

Note 11 - Egenkapital
Morselskap

	Innskudds-	Annenn egenkapital	Sum egenkapital
	kapital		
Egenkapital pr. 01.01	10 000 000	17 507 018	27 507 018
Aktuarmessig tap/gevinst ført mot annen egenkapital (-/+)		3 904 613	3 904 613
Årets resultat		-5 055 587	-5 055 587
Egenkapital pr. 31.12	10 000 000	16 356 043	26 356 043

Annen egenkapital består av inneværende og tidligere års tilbakeholdte resultat, samt aktuarmessig tap/gevinst ført direkte mot annen egenkapital. Gassnova SF er eiet 100 % av staten ved Olje- og energidepartementet.

Konsern

	Innskudds-	Annenn egenkapital	Sum egenkapital
	kapital		
Egenkapital pr. 01.01	10 000 000	68 615 381	78 615 381
Aktuarielt tap/gevinst ført mot annen egenkapital (-/+)		3 904 613	3 904 613
Årets resultat		-25 015 021	-25 015 021
Egenkapital pr. 31.12	10 000 000	47 504 972	57 504 973

Note 12 - Datterselskap

Datterselskap	Forretningskontor	Stemme/eierandel	Egenkapital	
			31.12.2022	31.12.2021
TCM Assets AS	Porsgrunn	100 %	31 148 931	51 108 364

Note 13 - Fjerningsforpliktelse

Kostnader knyttet til fjerning og opprydding er estimert og balanseført i henhold til NRS. Beregningen baserer seg på en innhentet vurdering fra tredjeparts selskap og selskapets egne vurderinger.

Infrastruktur er splittet på infrastruktur og Infrastruktur – Lease, for å skille mellom den delen av anlegget som er egeneid og de eiendelene som eid av Equinor Refining Norway AS. Den estimerte fjerningsforpliktelsen er basert på at hele anlegget fjernes samtidig. Dette innebærer at hvis man ønsker å fjerne kun en del av anlegget, vil dette trolig bli dyrere enn kostnaden beregnet per anlegg. Det er ikke beregnet eller avsatt fjerningsforpliktelse for fjerning av bygninger (administrasjonsbygget), da det ikke er ventet at dette skal fjernes ved et eventuelt opphør av virksomheten.

Selskapets fjerningsforpliktelse er estimert til kr 134 000 000 og inkluderer forutsetninger om kostnader ved fjerning og tidspunktet for fjerning. Beregningen omfatter betydelig skjønn og kan endres over tid avhengig av endrede forutsetninger og måten fjerningen gjennomføres på. Fjerningsforpliktelsen og refusjonsretten er netto presentert i balansen fra og med 2020.

Note 14 - Andre kortsiktige fordringer

Morselskap			Konsern	
2022	2021		2022	2021
170 258	176 252	Andre kortsiktige fordringer består av:	170 258	176 252
463	79	Forskuddsbetalte kostnader		
		Andre kortsiktige fordringer	463	79
170 721	176 331	Sum andre kortsiktige fordringer	170 721	176 331

Note 15 - Bundne midler

Morselskap			Konsern	
2022	2021		2022	2021
2 403 710	2 409 136	Bundne midler	2 403 710	2 409 136
		Skattetreksmidler på egen konto		
2 403 710	2 409 136	Sum bundne midler	2 403 710	2 409 136

Note 16 - Annen kortsiktig gjeld

Morselskap			Konsern	
2022	2021		2022	2021
4 736 183	4 817 850	Annen kortsiktig gjeld består av:	4 736 183	4 817 850
1 648 302	2 683 387	Lønn, feriepenger o.l.	1 648 302	2 683 387
0	2 899 226	Påløpte kostnader	0	2 899 226
		Netto skyldig til OED vedrørende Fullskala CO ₂ -håndtering		
2 433 931	1 981 948	Annen kortsiktig gjeld *	16 684 517	16 200 225
8 818 416	12 382 411	Sum annen kortsiktig gjeld	23 069 003	26 600 688

* Beløpet inkluderer forskuttert anleggsleie fra TCM DA til TCM Assets AS knyttet til 2022.

Note 17 - Fortsatt drift

Forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2022 er satt opp under denne forutsetning.

Document history

COMPLETED BY ALL:

02.03.2023 08:31

SENT BY OWNER:

Cecilie Tveit · 01.03.2023 12:47

DOCUMENT ID:

HkdSs3nCs

ENVELOPE ID:

BJPSSsh3Aj-HkdSs3nCs

DOCUMENT NAME:

Gassnova SF 2022 konsernregnskap.pdf
11 pages

ALL ATTACHMENTS APPROVED:

Gassnova SF 2022 konsernregnskap.pdf-pAdES-ryxTs3hCi.pdf
 Gassnova SF 2022 konsernregnskap.pdf-pAdES-r1M0o320o.pdf
 Gassnova SF 2022 konsernregnskap.pdf-pAdES-H1Cwin30s.pdf
 Gassnova SF 2022 konsernregnskap.pdf-pAdES-Hyd5i2nAi.pdf
 Gassnova SF 2022 konsernregnskap.pdf-pAdES-By9uo22Ai.pdf
 Gassnova SF 2022 konsernregnskap.pdf-pAdES-ry5Kin2Rj.pdf
 Gassnova SF 2022 konsernregnskap.pdf-pAdES-SyQ132hRs.pdf

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Kjell-Olav Kristiansen kjell@joule-economics.com	Signed	01.03.2023 14:09	eID	Norwegian BankID (DOB: 52/10/15)
	Authenticated	01.03.2023 14:08	Low	IP: 109.247.86.246
Roy Vike Vardheim rv@gassnova.no	Signed	01.03.2023 14:14	eID	Norwegian BankID (DOB: 56/07/30)
	Authenticated	01.03.2023 14:13	Low	IP: 109.247.86.246
Morten Ruud mr@gassnova.no	Signed	01.03.2023 14:16	eID	Norwegian BankID (DOB: 52/12/27)
	Authenticated	01.03.2023 14:15	Low	IP: 109.247.86.246
Trond Moengen sa@gassnova.no	Signed	01.03.2023 14:41	eID	Norwegian BankID (DOB: 66/04/12)
	Authenticated	01.03.2023 14:40	Low	IP: 109.247.86.246
Marianne Holmen marianne.holmen@statkraft.com	Signed	01.03.2023 15:03	eID	Norwegian BankID (DOB: 72/03/31)
	Authenticated	01.03.2023 15:02	Low	IP: 193.212.95.249
Trond Moengen trond.moengen@energidata.no	Signed	01.03.2023 15:29	eID	Norwegian BankID (DOB: 66/04/12)
	Authenticated	01.03.2023 15:28	Low	IP: 109.247.86.246
Kristin Skofteland kristin@beyond.no	Signed	02.03.2023 08:31	eID	Norwegian BankID (DOB: 71/07/05)
	Authenticated	01.03.2023 21:09	Low	IP: 109.247.86.246

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR compliant

eIDAS standard

PADES sealed

7.3 Revisjonsberetning Gassnova

BDO AS
Leirvollen 21A, 3736 Skien
Løkkebakken 24, 3770 Kragerø

Uavhengig revisors beretning

Til foretaksmøtet i Gassnova SF

Konklusjon

Vi har revidert Gassnova SF sitt årsregnskap.

<p>Årsregnskapet består av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2022, resultatregnskap og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og • Konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2022, resultatregnskap og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper. 	<p>Etter vår mening:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav • Gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2022 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge, og • Gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2022 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.
--	--

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen og annen informasjon i årsrapporten, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke annen informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å løse annen informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i annen informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å

rapportere dersom annen informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

BDO AS

Espen Åsulfsen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Penneo Dokumentnøkkel: CTCWL-DEQ2P-X7NBN-4EE0Z-MW738-PLY4A

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Espen Åsulfsen

Partner

På vegne av: BDO AS

Serienummer: 9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxx.xxx

2023-03-03 14:52:23 UTC

Penneo Dokumentnøkkel: CTCWL-DEQ2P-X7NEN-4EEOZ-MW738-PLY4A

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

8 ÅRSREGNSKAP TCM ASSETS AS

8.1 Årsregnskap TCM Assets AS

Resultatregnskap for 2022 TCM ASSETS AS

	Note	2022	2021
Leieinntekt	1	16 755 285	16 501 696
Tilskudd	1	12 486 560	16 362 120
Sum driftsinntekter	1	29 241 845	32 863 816
Avskrivning	2	(31 572 240)	(31 515 399)
Nedskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	2	(6 644 126)	0
Annen driftskostnad	3	(16 895 723)	(20 669 387)
Sum driftskostnader		(55 112 088)	(52 184 786)
Driftsresultat		(25 870 243)	(19 320 970)
Annen renteinntekt		281 226	89 162
Sum finansinntekter		281 226	89 162
Annen rentekostnad		0	(226)
Sum finanskostnader		0	(226)
Netto finansposter		281 226	88 936
Resultat før skattekostnad		(25 589 017)	(19 232 034)
Skattekostnad	4	5 629 584	4 231 048
Årsresultat		(19 959 433)	(15 000 986)
Overføringer			
Annen egenkapital	5	(19 959 433)	(15 000 986)
Sum		(19 959 433)	(15 000 986)

Balanse pr. 31. desember 2022
TCM ASSETS AS

	Note	2022	2021
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Bygninger	2	1 782 309	2 907 977
Maskiner og anlegg	2	41 562 945	78 653 642
Sum varige driftsmidler		<u>43 345 254</u>	<u>81 561 620</u>
Refusjonsrett	6, 7	0	0
Sum finansielle anleggsmidler		<u>0</u>	<u>0</u>
Sum anleggsmidler		<u>43 345 254</u>	<u>81 561 620</u>
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	8	1 787 649	1 726 638
Sum fordringer		<u>1 787 649</u>	<u>1 726 638</u>
Bankinnskudd, kontanter og lignende		12 277 244	13 494 190
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		<u>12 277 244</u>	<u>13 494 190</u>
Sum omløpsmidler		<u>14 064 893</u>	<u>15 220 827</u>
Sum eiendeler		<u>57 410 146</u>	<u>96 782 447</u>

Balanse pr. 31. desember 2022
TCM ASSETS AS

	Note	2022	2021
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital (2 000 000 aksjer à kr 1,00)	5, 9	<u>2 000 000</u>	<u>2 000 000</u>
Sum innskutt egenkapital		<u>2 000 000</u>	<u>2 000 000</u>
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	5	<u>29 148 931</u>	<u>49 108 364</u>
Sum opptjent egenkapital		<u>29 148 931</u>	<u>49 108 364</u>
Sum egenkapital	5, 10	<u>31 148 931</u>	<u>51 108 364</u>

Gjeld

Avsetning for forpliktelser

Utsatt skatt	4, 11	7 383 158	13 012 742
Fjerningsforpliktelse	6	0	0
Sum avsetning for forpliktelser		7 383 158	13 012 742

Annen langsiktig gjeld

Andre avsetninger	8	0	14 192 527
Sum annen langsiktig gjeld		0	14 192 527

Sum langsiktig gjeld		7 383 158	27 205 269
-----------------------------	--	------------------	-------------------

Kortsiktig gjeld

Leverandørgjeld		1 433 541	1 387 233
Skyldige offentlige avgifter		3 193 930	2 863 304
Annen kortsiktig gjeld	8	14 250 587	14 218 277
Sum kortsiktig gjeld		18 878 058	18 468 814

Sum gjeld		26 261 216	45 674 083
------------------	--	-------------------	-------------------

Sum egenkapital og gjeld		57 410 146	96 782 447
---------------------------------	--	-------------------	-------------------

Porsgrunn, 1. mars 2023
 I styret for TCM Assets AS

Svein Ingar Semb
 Styrets leder

Fred Bjørvik
 Styremedlem

Regnskapsprinsipper

TCM Assets AS ble stiftet den 24. mai 2017. Formålet med TCM Assets er å eie CO2 fangstanlegg på Teknologisenteret Mongstad og å leie ut anleggene til et driftsselskap, samt drive virksomhet som naturlig hører til dette, herunder administrasjon og tilretteleggelse for utvikling av testing- og forskningstjenester. Anlegg og administrasjonsbygg med tilhørende løsøre ble 18. august 2017 overdratt til TCM Assets AS fra CO2 Technology Centre Mongstad DA, som avviklet driften 17. august 2017. Anlegget er lokalisert på Mongstad i Lindås kommune. TCM Assets AS leier ut anlegget til et driftsselskap. Selskapet er administrert av Gassnova SF og forretningskontoret ligger i Porsgrunn kommune.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Driftsinntekter

Leieinntekt regnskapsføres når den er opptjent, altså når krav på vederlag oppstår. Dette skjer når selskapet, i henhold til inngåtte avtaler, har krav på vederlag. Inntektene regnskapsføres med verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet.

TCM Assets AS mottar bevilgninger fra staten for å dekke sine kostnader knyttet til eiendomsskatt. Midlene bevilges årlig av Stortinget og er presentert som tilskudd i regnskapet. Kostnadene knyttet til eiendomsskatt regnskapsføres under andre driftskostnader.

Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler/Langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er bokført til historisk anskaffelseskost. Driftsmidlene avskrives årlig etter en lineær avskrivningssats hvor den økonomiske levetiden er lagt til grunn. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lengre er til stede.

Fordringer

Fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning for forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelsen.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og skattevirkningen er beregnet på nettogrunnlaget.

Fjerningsforpliktelse

TCM Assets AS overtok administrasjonsbygg og anlegg for testing av CO2-fangst fra CO2 Technology Centre Mongstad DA 18. august 2017. I henhold til inngått avtale mellom TCM Assets AS og Equinor ASA, er TCM Assets AS forpliktet til å fjerne anlegg og utstyr, samt utføre miljømessig oppryddingsarbeid ved opphør av driften ved teknologisenteret forutsatt at anleggene eller utstyret ikke ønskes overtatt av andre. Selskapet betalte ikke noe kontantvederlag for anleggene; vederlaget utgjør dermed summen av de forpliktelse som TCM Assets AS har pådratt seg ved overtakelsen, bokført som fjerningsforpliktelse i 2017. Anlegget ble på overdragelsestidspunktet verdsett til 134 MNOK.

Endring i forpliktelsen som følge av endret estimat knyttet til fjerningskostnadene regnskapsføres i aktuelt år.

Samtidig som TCM Assets AS påtok seg forpliktelsen til å rive anleggene når leieperioden er avsluttet ble det inngått en avtale med TCM DA (driftsselskapet) hvor driftsselskapet som en del av leievilkårene påtar seg å dekke alle rivningskostnader ved eventuelt opphør av driften. Det er således eieren av TCM DA som hefter for selskapets forpliktelse. I brev av 27. juni 2019 har Olje- og Energidepartementet klargjort at Stortingets vedtak av 7. juni 2017 og delegering i supplerende oppdragsbrev innebærer at staten vil dekke statens andel av utgifter som påløper for TCM Asset AS ved rivning av anleggene ved TCM. På bakgrunn av denne klargjøringen har TCM Assets AS balanseført en refusjonsrett på kr 134 000 000, som tilsvarer balanseført fjerningsforpliktelse.

Refusjonsretten og fjerningsforpliktelsen er netto presentert fra og med 2020, da inngåtte avtaler sikrer at selskapet får dekket sine forpliktelser av eierne av TCM DA.

Selskapet har ikke endret regnskapsprinsipp fra 2021 til 2022.

Note 1 - Driftsinntekter

	2022	2021
Leieinntekt	16 755 285	16 501 696
Tilskudd	12 486 560	16 362 120
Sum driftsinntekter	29 241 845	32 863 816

Selskapets leieinntekt er i sin helhet knyttet til utleie av selskapets anlegg ved TCM. Den kommunale eiendomsskatten blir finansiert fra OED og regnskapsført som tilskudd.

Note 2 - Spesifikasjon av varige driftsmidler

	Bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og anlegg	Driftsløse inventar o.l.	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2022	7 690 296	187 075 531	100 000	194 865 827
Tilgang i året	0	0	0	0
Avgang i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2022	7 690 296	187 075 531	100 000	194 865 827
Akk. av- og nedskr. 01.01.2022	(4 782 319)	(115 066 014)	(100 000)	(119 948 333)
Akkumulerte avskr. 31.12.2022	(5 907 988)	(138 868 459)	(100 000)	(144 876 447)
Akkumulerte nedskr. 31.12.2022		(6 644 126)		(6 644 126)
Balanseført verdi pr. 31.12.2022	1 782 308	41 562 946	0	43 345 254
Årets avskrivninger	(1 125 669)	(30 446 571)		(31 572 240)
Økonomisk levetid	7 år	3 - 7 år	3 år	
Avskrivningsplan: Lineær	14,29 %	14,29 - 33,33 %	33,33 %	

Selskapet har nedskrevet bokført verdi av Chilled Ammonia Plant til verdi kr 0 per 31.12.2022, da det er ansett som lite sannsynlig at anlegget vil generere fremtidige kontantstrømmer for selskapet.

Note 3 - Andre driftskostnader

Av selskapets andre driftskostnader utgjør eiendomsskatt kr 12 486 560.

Note 4 - Skatt

	2022	2021
Ordinært resultat før skattekostnad	(25 589 017)	(19 232 034)
+/- Årets endring i midlertidige forskjeller	23 870 030	15 578 543
Årets skattegrunnlag	(1 718 987)	(3 653 491)
+/- Endring i utsatt skatt	(5 629 584)	(4 231 048)
Skattekostnad i resultatregnskapet	(5 629 584)	(4 231 048)
Betalbar skatt i balansen	0	0

Note 5 - Egenkapital

	Aksjekapital	Annen EK	Sum
Egenkapital 01.01.2022	2 000 000	49 108 364	51 108 364
Årets resultat		(19 959 433)	(19 959 433)
Egenkapital 31.12.2022	2 000 000	29 148 931	31 148 931

Note 6 - Fjerningsforpliktelser

Kostnader knyttet til fjerning og opprydding er estimert og balanseført i henhold til NRS. Beregningen baserer seg på en innhentet vurdering fra tredjeparts selskap og selskapets egne vurderinger.

Infrastruktur er splittet på infrastruktur og Infrastruktur – Lease, for å skille mellom den delen av anlegget som er egeid og de eiendelene som eid av Equinor Refining Norway AS. Den estimerte fjerningsforpliktelsen er basert på at hele anlegget fjernes samtidig. Dette innebærer at hvis man ønsker å fjerne kun en del av anlegget, vil dette trolig bli dyrere enn kostnaden beregnet per anlegg. Det er ikke beregnet eller avsatt fjerningsforpliktelse for fjerning av bygninger (administrasjonsbygget), da det ikke er ventet at dette skal fjernes ved et eventuelt opphør av virksomheten.

Selskapets fjerningsforpliktelse er estimert til kr 134 000 000 og inkluderer forutsetninger om kostnader ved fjerning og tidspunktet for fjerning. Beregningen omfatter betydelig skjønn og kan endres over tid avhengig av endrede forutsetninger og måten fjerningen gjennomføres på.

Fjerningsforpliktelsen på kr 134 000 000 er fra og med 2020 netto presentert mot refusjonsretten.

Note 7 - Refusjonsrett

	2022	2021
Fordring TCM DA / Olje- og energidepartementet	134 000 000	134 000 000

Samtidig som TCM Assets AS påtok seg forpliktelsen til å rive anleggene når leieperioden er avsluttet ble det inngått en avtale med TCM DA (driftsselskapet) hvor driftsselskapet som en del av leievilkårene påtar seg å dekke alle rivningskostnader ved eventuelt opphør av driften. Det er således eieren av TCM DA som hefter for selskapets forpliktelse. I brev av 27. juni 2019 har Olje- og Energidepartementet klargjort at Stortingets vedtak av 7 juni 2017 og delegering i supplerende oppdragsbrev innebærer at staten vil dekke statens andel av utgifter som påløper for TCM Asset AS ved rivning av anleggene ved TCM. På bakgrunn av denne klargjøringen balanseførte TCM Assets AS en refusjonsrett i 2019. Refusjonsretten er netto presentert mot fjerningsforpliktelsen fra og med 2020.

Note 8 - Fordring, gjeld til nærstående parter

Spesifikasjon	Motpart	Regnskapslinje	2022	2021
Kundefordring	TCM DA	Kundefordringer	1 787 649	1 726 638
Sum fordringer			1 787 649	1 726 638

Spesifikasjon	Motpart	Regnskapslinje	2022	2021
Forskuttet anleggsleie	TCM DA	Langsiktig gjeld	0	14 192 527
Forskuttet anleggsleie	TCM DA	Kortsiktig gjeld	14 192 527	14 192 527
Sum Gjeld			14 192 527	28 395 054

Note 9 - Aksjekapital og aksjonærer

Aksjeklasse	Antall aksjer	Pålydende	Bokført verdi
Ordinære aksjer	2 000 000	1,00	2 000 000,00
Sum	2 000 000		2 000 000,00

Aksjeeier	Antall aksjer	Eierandel	Aksjeklasse
GASSNOVA SF	2 000 000	100,00%	Ordinære aksjer
Totalt antall aksjer	2 000 000	100,00%	

Note 10 - Fortsatt drift

Forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2022 er satt opp under denne forutsetning.

Note 11 - Midl. forskjeller - Utsatt skatt/skattefordel

Utsatt skatt/utsatt skattefordel i balansen avsettes på grunnlag av forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier i henhold til norsk regnskapsstandard for skatt. Midlertidige skatteøkende og skattereduserende forskjeller som kan utlignes er nettoført.

Midlertidige forskjeller knyttet til:	01.01.2022	31.12.2022	Endring
Anleggsmidler	70 178 562	46 308 532	23 870 030
Kortsiktig gjeld	(134 000 000)	(134 000 000)	0
Andre forskjeller	134 000 000	134 000 000	0
Skattemessig fremførbart underskudd	(11 029 734)	(12 748 721)	1 718 988
Sum midlertidige forskjeller	59 148 828	33 559 811	25 589 017
Utsatt skatt 31.12.22. basert på 22%	13 012 742	7 383 158	5 629 584

Note 12 - Antall årsverk

Selskapet har ikke hatt noen årsverk sysselsatt i regnskapsåret.

Note 13 - Lån og sikkerhetsstillelse til ledende personer

Selskapet har ikke gitt lån eller sikkerhetsstillelse til ledende personer, aksjeeiere med videre.

Document history

COMPLETED BY ALL:
01.03.2023 13:12

SENT BY OWNER:
Cecilie Tveit · 01.03.2023 12:53

DOCUMENT ID:
SknCnn20j

ENVELOPE ID:
H1oRh32Co-SknCnn20j

DOCUMENT NAME:

TCM Assets AS 2022 Årsregnskap.pdf
9 pages

ALL ATTACHMENTS APPROVED:

TCM Assets AS 2022 Årsregnskap.pdf-pAdES-Skiza22Ao.pdf
TCM Assets AS 2022 Årsregnskap.pdf-pAdES-BJxv16n2Aj.pdf

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Svein Ingar Semb sis@gassnova.no	Signed	01.03.2023 13:12	eID	Norwegian BankID (DOB: 69/07/05)
	Authenticated	01.03.2023 13:09	Low	IP: 109.247.86.246
Fred Bjervik fbjo@gassnova.no	Signed	01.03.2023 13:12	eID	Norwegian BankID (DOB: 80/11/24)
	Authenticated	01.03.2023 13:10	Low	IP: 109.247.86.246

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

No custom events related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR
compliant

eIDAS
standard

PDF
PAdES
sealed

8.2 Revisjonsberetning TCM Assets AS

BDO AS
Leirvollen 21A, 3736 Skien
Løkkebakken 24, 3770 Kragerø

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i TCM Assets AS

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til TCM Assets AS.

<p>Årsregnskapet består av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Balanse per 31. desember 2022 • Resultatregnskap for 2022 • Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.	<p>Etter vår mening:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og • Gir årsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2022 og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
---	--

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styrets ansvar for årsregnskapet

Styret (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med

Penneo Dokumentnr: SWXET-ND203-BNTZN-OFVA7-7L6ZH-2IF8G

rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

BDO AS

Espen Åsulfen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Penneo Dokumentnøkkel: 5WXE1-ND203-BNTZN-0FVA7-7L6ZH-2IF8G

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Espen Åsulfsen

Partner

På vegne av: BDO AS

Serienummer: 9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxx.xxx

2023-03-02 16:56:24 UTC

Penneo Dokumentnøkkel: SWXE1-ND203-BNTZN-0FVA7-7L6ZH-2F8G

Dokumentet er signert digitalt, med Penneo.com. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

9 ÅRSREGNSKAP FOND FOR CO₂-HÅNDTERING

9.1 Ledelseskommmentarer Fond for CO₂-håndtering

Ledelseskommmentarer 2022

Formålet til Fond for CO₂-håndtering er å være en forutsigbar og langsiktig finansieringskilde for utvikling og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering. Fond for CO₂-håndtering hører under Olje- og energidepartementet (OED). Gassnova SF er ansvarlig for forvaltningen av midlene fra Fond for CO₂-håndtering. Fondets inntekter består av overføringer fra statsbudsjettet. Fondets kapital skal benyttes til tiltak som samsvarer med fondets formål, innenfor de føringer som OED fastsetter i oppdragsbrev og regelverk for tilskudd. BDO er revisor for fondet.

Årsregnskapet inneholder, i tillegg til ledelseskommmentarer, oppstilling av bevilgningsrapportering med noter og oppstilling av fondsregnskap (resultat og balanse) med noter.

Fond for CO₂-håndtering startet 2022 med en beholdning i Norges Bank på kr 299 585 343. Fondet er blitt tilført netto kr 82 000 000 ved overføring fra OED i 2022, alt relatert til CLIMIT-demo.

Beslutninger om tilskudd relatert til CLIMIT-demo tas av et programstyre som oppnevnes av Olje- og energidepartementet. I løpet av 2022 er det avholdt fem ordinære programstyremøter hvor det totalt er bevilget kr 89 428 000 til 25 nye CLIMIT-demo prosjekter.

Det er i løpet av året utbetalt kr 100 363 537 etter godkjente betalingsanmodninger fra pågående CLIMIT-demo prosjekter. I tillegg er det i 2022 utbetalt kr 548 169 til videreutvikling av TCM.

Fondets størrelse pr 31.12.2022 er kr 280 673 638, hvorav kr 217 254 905 gjelder CLIMIT-demo og kr 63 418 733 gjelder videreutvikling av TCM. Ved utgangen av året er restforpliktelser relatert til CLIMIT-demo kr 210 903 789. Frie CLIMIT-demo midler til utdeling er kr 6 351 116. Tilsvarende midler for utvikling av TCM er kr 63 418 733.

Det vises ellers til regnskapsoppstilling med noter for finansiell status samt årsrapport Gassnova 2022.

Det bekreftes at årsregnskapet gir et dekkende bilde og er gitt i henhold til gjeldende bestemmelser om økonomistyring i staten.

Porsgrunn, den 1. mars 2023

Morten Ruud, styrets leder

Kjell Olav Kristiansen, styremedlem

Marianne Holmen, nestleder

Trond Moengen, styremedlem

Kristin Skofteland,
styremedlem

Ståle Aakenes, ansattvalgt
styremedlem

Roy Vardheim
Administrerende direktør

9.2 Årsregnskap Fond for CO₂-håndtering

Oppstilling av bevilgningsrapportering Fond for CO₂-håndtering

Årsregnskap for statlige fond er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.6 og Finansdepartementets rundskriv R-115 av 17.12.2019, punkt 8.

Fond for CO₂-håndtering ble etablert i 2015 som en videreføring av Fond for CLIMIT. Fond for CO₂-håndtering er en formuesmasse (kapital) som er regnskapsmessig adskilt fra statens øvrige midler og der anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet utover et budsjettår. Fond har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og likvidene skal oppbevares på oppgjørskonto i Norges Bank. Beholdninger på oppgjørskontoene overføres til nytt år.

Fondets regnskap for brutto inntekter og utgifter blir ført som et særregnskap utenfor statsregnskapet, se fondsregnskapet.

Oppstilling over bevilgningsrapporteringen viser hva som er rapportert i likvidrapporten fra fondet til statsregnskapet. Likvidrapporten viser fondets saldo og likvidbevegelser på fondets oppgjørskonto i Norges Bank.

Alle finansielle eiendeler og forpliktelser som fondet er oppført med i statens kapitalregnskap, vises i oppstillingens nedre del.

Gassnova SF har fullmakt til å pådra forpliktelser for Fond for CO₂-håndtering innenfor en disponibel ramme gitt i oppdragsbrevet. Budsjettet disponibel ramme for 2022 var på 157 667 041,-.

Det er utarbeidet en egen prinsippnote til fondsregnskapet.

Note A under viser hvilke tildelinger som er utbetalt over statsbudsjettet til Fond for CO₂-håndtering i 2022.

Beholdning rapportert i likvidrapport	Regnskap 2022
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	299 585 343
Endring i perioden	-18 911 705
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank	280 673 638

Beholdning rapportert i kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2022	2021	Endring
64.18.03	Ordinære fond (eiendeler)	280 673 638	299 585 343	-18 911 705
81.18.06	Beholdning på konto i Norges Bank	280 673 638	299 585 343	-18 911 705

Noter til bevilgningsrapportering for Fond for CO₂-håndtering

Note A Tildelinger av midler til fondet i regnskapsåret

Kapittelnavn / Post	Årets tildelinger
Kapittel 1840 CO ₂ -håndtering / Post 50 Overføring til Fond for CO ₂ -håndtering	82 000 000
Sum tildelinger	82 000 000

Oppstilling av resultat for Fond for CO₂-håndtering

	Note	2022	2021
Overføring til fondet			
Overføring fra OED til Climit -demo	1	82 000 000	76 840 000
Sum overføringer til fondet		82 000 000	76 840 000
Overføringer fra fondet			
Overføringer av midler fra Fond for CO ₂ -håndtering	2,3,4	100 911 705	105 779 006
Sum overføringer fra fondet		100 911 705	105 779 006
Periodens resultat	5	-18 911 705	-28 939 006
Disponering			
Overføring av periodens resultat til opptjent fondskapital	5	-18 911 705	-28 939 006

Oppstilling av balanse for Fond for CO₂-håndtering

	Note	31.12.2022	31.12.2021
Eiendeler			
Oppgjørskonto i Norges Bank	6	280 673 638	299 585 343
Sum eiendeler		280 673 638	299 585 343
Fondskapital			
Opptjent fondskapital	7	280 673 638	299 585 343
Sum fondskapital		280 673 638	299 585 343

Porsgrunn, den 1. mars 2023

Morten Ruud, styrets leder

Marianne Holmen, nestleder

Trond Moengen, styremedlem

Kristin Skofteland, styremedlem

Ståle Aakenes, ansattvalgt styremedlem

Kjell Olav Kristiansen, styremedlem

Roy Vardheim, adm. direktør

Fond for CO₂-håndtering Noter til fondsregnskap for 2022

Fondsregnskapet tilsvarer oppstillingen av virksomhetsregnskapet i årsregnskapet for statlige virksomheter. Fondets regnskap er utarbeidet etter kontantprinsippet. Dette innebærer at inntektene (overføringer til fondet) regnskapsføres når midlene innbetales på Fond for CO₂-håndterings konto i Norges Bank. Overføringer av tildelte midler regnskapsføres når overføringen utbetales fra fondets konto i Norges Bank. Resultatoppstillingen inneholder alle overføringer til og fra fondet i regnskapsåret. Periodens resultat er forskjellen mellom overføringer til fondet og overføringer fra fondet. Resultatet er overført til opptjent fondskapital i balanseoppstillingen.

Note 1 - Overføring til Fond for CO₂-håndtering

Fondet finansieres av bevilgninger over statsbudsjettet. Det er i 2022 overført netto kr 82.000.000,- til CLIMIT-demo.

Note 2 - Overføringer fra Fond for CO₂-håndtering og gjenstående forpliktelser

Total status pr 31.12.2022

Banksaldo 31.12.2022:	280 673 638,09
Forpliktelser CLIMIT-demo pr 31.12.2022:	210 903 788,55
Forpliktelser TCM DA pr 31.12.2022:	-
CLIMIT-demo gjenst. midler til tildeling pr 31.12.22:	6 351 116,07
TCM DA, gjenstående midler pr 31.12.22:	63 418 733,47

Note 3 - Nærmere om overføringer fra Fond for CO₂-håndtering knyttet til Climit-demo og gjenst. forpliktelser

Spesifikasjon nedenfor viser mottakere av overføring fra CLIMIT-demo i 2022 med fremtidige forpliktelser pr 31.12.2022:

Tilskuddsmottaker: <i>(iht gjeldende org.tilhørighet 2022)</i>	Tildelt:	Overført i 2022:	Overført totalt:	Tilbakeført CLIMIT i 2022:	Gjenstående forpliktelse:
Aker Carbon Capture Norway AS	28 963 000	4 823 712	19 458 756		9 504 244
Alma Clean Power AS	20 000 000	-	6 073 077		13 926 923
Borg CO2 AS	2 969 000	686 768	2 969 000		-
Brevik Engineering AS	3 044 000	-	-		3 044 000
Carbonor AS	8 583 000	-	2 540 345		6 042 655
CHRISTENSEN CCS CONSULT	560 000	-	273 008		286 992
Cignus Instruments AS	1 970 000	-	-		1 970 000
CO2 Norway AS	200 000	200 000	200 000		-
Compact Carbon Capture AS	25 278 000	4 686 400	5 278 000		20 000 000
CoorsTek Membrane Sciences AS	15 000 000	7 286 000	15 000 000		-
Daimyo AS	200 000	200 000	200 000		-
DNV GL AS	13 779 000	2 614 964	2 614 964		11 164 036
eDrilling AS	10 000 000	-	-		10 000 000
Equinor ASA	6 740 000	3 300 000	3 300 000		3 440 000
Eramet Norway AS	1 800 000	1 740 831	1 740 831	59 169	-
Fiven Norge AS	970 000	-	-		970 000
Fjell Technology Group	7 052 000	7 052 000	7 052 000		-
Hafslund Oslo Celso AS	1 050 000	205 863	205 863		844 137
Haugaland Næringspark AS	1 120 000	-	-		1 120 000
Hydro Aluminium ASA	15 977 500	3 144 389	3 144 389	326 111	12 507 000
IEA Greenhouse Gas R&D Programme	245 000	85 698	168 542		76 458
Industrial Green Tech	5 688 000	894 250	894 250		4 793 750
Institutt for energiteknikk	7 767 000	2 383 888	6 382 488	403 512	981 000
IOM Law Advokatfirma AS	2 947 000	174 013	943 820	1 000	2 002 180
Knutsen NYK Carbon Carriers AS	4 730 000	-	-		4 730 000
Kongsberg Digital AS	5 764 000	-	-		5 764 000

Tilskuddsmottaker:	Tildelt:	Overført i 2022:	Overført totalt:	Tilbakeført CLIMIT i 2022:	Gjenstående forpliktelse:
Lyse Neo AS	1 600 000	1 600 000	1 600 000		-
Magseis Renewables AS	9 719 000	8 055 192	8 055 192		1 663 808
Minox Technology AS	3 289 000	-	-		3 289 000
Mo Industripark AS	13 677 000	-	-		13 677 000
NORCE Norwegian Research Center AS	35 426 779	10 278 306	19 093 053	173 729	16 159 997
Norcem AS	6 258 000	-	936 143		5 321 857
Norges forskningsråd	100 000	100 000	100 000		-
Norges Geotekniske Institutt (NGI)	11 200 000	1 819 023	1 819 023		9 380 977
Norges teknisk-naturvit. universitet (NTNU)	10 866 000	5 348 124	7 374 394		3 491 606
Northern Lights JV DA	3 610 000	-	-		3 610 000
Physiq AS	200 000	200 000	200 000		-
Preem AB	9 546 000	8 948 024	8 948 024	597 976	-
PS-initierte oppdrag	3 600 000	-	754 314		2 845 687
Quad Geometrics Norway AS	1 124 000	-	243 000		881 000
Returkraft AS	8 332 000	1 201 754	1 464 754	115 246	6 752 000
Schlumberger Information Solutions AS	9 997 000	-	-		9 997 000
SINTEF AS	26 540 000	9 336 197	20 060 190	168 066	6 311 744
Sintef Energi AS	20 342 000	5 081 597	17 899 803	197	2 442 000
Standard Norge	2 951 000	381 309	777 809		2 173 191
Statkraft Varme AS	6 145 000	1 334 914	3 491 439	233 591	2 419 970
Stiftelsen Norges Geotekniske institutt	8 053 790	2 783 076	7 016 117		1 037 673
Stiftelsen NORSAR	6 670 000	3 078 000	6 670 000		-
Stiftelsen Sintef					
Styrhuset AS	200 000	199 620	199 620	380	-
Teekay Shipping Norway AS	4 041 000	-	3 342 487		698 513
TOTAL E&P NORGE AS	12 000 000	1 139 625	1 589 313		10 410 687
ACT 1 - ERA NET Cofund CCS ¹⁾			4 827 296		-4 827 296
Sum	407 884 069	100 363 537	194 901 303	2 078 977	210 903 789

1) Andel sluttoppgjør fra EU for 2 CLIMIT-demosprosjekter under ACT 1 som er medfinansiert av EU, hvor EU-andel utbetales i 2023. Fondet har forskuttert dette og det er en viss usikkerhet hva endelig overføring fra EU blir (avhengig av øvrige ACT-prosjekters endelige kostnader mot budsjett og tildelt ramme EU og valutakurs på utbetalingsdato overføring til CLIMIT). En eventuell differanse tilfaller/belastes fondet.

Note 4 - Overføring av midler fra Fond for CO₂-håndtering

For CLIMIT-demo er det i 2022 utbetalt kr 100 363 536,50 til ulike prosjekter.

Tildeling til nye CLIMIT-demo prosjekter i 2022 var kr 89 428 000.

Det er utbetalt kr 548 168,75 i utbetalinger knyttet til TCM DA fra fondet i 2022.

Note 5 - Periodens resultat

Periodens resultat er på kr -18 911 705,30. Dette vises som en nedgang i bankbeholdningen i Norges Bank.

Note 6 - Bankbeholdning pr 31.12.2022

Beløpet viser innestående på Fond for CO₂-håndtering sin bankkonto pr 31.12.2022.

Note 7 - Fondskapital

	Fondskapital knyttet til CLIMIT-demo	Fondskapital knyttet til TCM	Total fondskapital
Fondskapital pr 1.1.2022	235 618 441	63 966 902	299 585 343
Årets endring i fondskapital:			
Periodens resultat	-18 363 537	-548 169	-18 911 705
Fondskapital pr 31.12.2022	217 254 905	63 418 733	280 673 638

Document history

COMPLETED BY ALL:
01.03.2023 21:31

SENT BY OWNER:
Cecilie Tveit · 01.03.2023 12:38

DOCUMENT ID:
SJsBYhhCs

ENVELOPE ID:
B19HY2n0i-SJsBYhhCs

DOCUMENT NAME:

Fond For Co2 Håndtering 2022 Årsregnskap.pdf
6 pages

ALL ATTACHMENTS APPROVED:

Fond For Co2 Håndtering 2022 Årsregnskap.pdf-pAdES-Bkgz89h20i.pdf
Fond For Co2 Håndtering 2022 Årsregnskap.pdf-pAdES-ryTj5h30o.pdf
Fond For Co2 Håndtering 2022 Årsregnskap.pdf-pAdES-HyDAqh3Ci.pdf
Fond For Co2 Håndtering 2022 Årsregnskap.pdf-pAdES-Sy7gch3Ci.pdf
Fond For Co2 Håndtering 2022 Årsregnskap.pdf-pAdES-BJAgin2Rs.pdf
Fond For Co2 Håndtering 2022 Årsregnskap.pdf-pAdES-S1Zmq2nCj.pdf
Fond For Co2 Håndtering 2022 Årsregnskap.pdf-pAdES-BJVFcnh0i.pdf

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Trond Moengen trond.moengen@energidata.no	Signed	01.03.2023 14:06	eID	Norwegian BankID (DOB: 66/04/12)
	Authenticated	01.03.2023 14:05	Low	IP: 109.247.86.246
Kjell-Olav Kristiansen kjell@joule-economics.com	Signed	01.03.2023 14:07	eID	Norwegian BankID (DOB: 52/10/15)
	Authenticated	01.03.2023 14:06	Low	IP: 109.247.86.246
Roy Vike Vardheim rv@gassnova.no	Signed	01.03.2023 14:15	eID	Norwegian BankID (DOB: 56/07/30)
	Authenticated	01.03.2023 14:14	Low	IP: 109.247.86.246
Morten Ruud mr@gassnova.no	Signed	01.03.2023 14:17	eID	Norwegian BankID (DOB: 52/12/27)
	Authenticated	01.03.2023 14:16	Low	IP: 109.247.86.246
Kristin Skofteland kristin@beyond.no	Signed	01.03.2023 14:59	eID	Norwegian BankID (DOB: 71/07/05)
	Authenticated	01.03.2023 14:12	Low	IP: 109.247.86.246
Marianne Holmen marianne.holmen@statkraft.com	Signed	01.03.2023 15:04	eID	Norwegian BankID (DOB: 72/03/31)
	Authenticated	01.03.2023 14:58	Low	IP: 77.16.68.96
Ståle Aakenes	Signed	01.03.2023 21:31	eID	Norwegian BankID (DOB: 61/11/14)

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
sa@gassnova.no	Authenticated	01.03.2023 21:30	Low	IP: 88.88.102.226

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

No custom events related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above.
Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR
compliant

eIDAS
standard

PDF
sealed

9.3 Revisjonsberetning Fond for CO₂-håndtering

BDO AS
Leirvollen 21A, 3736 Skien
Lokkebakken 24, 3770 Kragerø

Uavhengig revisors beretning

Til styret i Gassnova SF

Uttalelse om revisjonen av regnskapet

Konklusjon

Vi har revidert regnskapet til Fond for CO₂-håndtering.

<p>Regnskapet består av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppstilling av balanse per 31. desember 2022 • Oppstilling av resultat for 2022 • Noter til regnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapspolicyer. • Ledelseskomentarar • Oppstilling av bevilgningsrapportering	<p>Etter vår mening:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er regnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den økonomiske stillingen til Fond for CO₂-håndtering per 31. desember 2022, og av fondets økonomiske resultat for det avsluttede regnskapsåret i samsvar med kontantprinsippet og retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten.
---	--

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av regnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Grunnlag for regnskapsavleggelse

Vi gjør oppmerksom på prinsippnotene til regnskapet, som beskriver grunnlaget for regnskapsavleggelsen. Regnskapet er utarbeidet av ledelsen i Gassnova SF med utgangspunkt i retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten og er avlagt etter kontantprinsippet. Som et resultat av dette anses ikke regnskapet å være egnet for andre formål. Vår konklusjon er ikke modifisert som følge av dette.

Styret og daglig leders ansvar for regnskapet

Styret og daglig leder i Gassnova SF (ledelsen) er ansvarlig for utarbeidelsen av regnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kontantprinsippet og retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten og for slik intern kontroll som ledelsen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ledelsen er ansvarlige for å føre tilsyn med fondets finansielle rapporteringsprosess.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av regnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at regnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på regnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

BDO AS

Espen Åsulfsen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Penneo Dokumentnøkkel: TQFE-A4PGE-5BNP8-IYVEJ-0NBW-4ZEZ4

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Espen Åsulfsen

Partner

Serienummer: 9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxx.xxx

2023-03-03 14:54:32 UTC

Penneo Dokumentnøkkel: TCJFE-A4PGE-5BNP8-1YVEI-0NBW-4ZEZ4

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>